

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 — — —
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 — — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.
 A sz. irkésztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 28.

Piros Pünkösöd.

Az első Pünkösöd napján kiáradt a Szentlélek Krisztus apostolaira és tanítványaira s ezek elméjükben megvilágosítva, hitükben megerősítve, egész lelkükben megváltozva, átalakulva bátran léptek a népek összegyűlt ezrei elé, megvallották a Krisztust, hirdették annak tanítását, megkeresztelték a hívőket s megalakították az első keresztény hitközséget.

A Szentlélek ajándékai által az egyszerű, tanulatlan, félnék apostolokból felvilágosodott hittudósok lettek, kik megértették a kereszténység mély értelmű mysteriumait, bátor lelkű hitvallók lettek, kik hősi lélekkel léptek a verpadra.

Szavukra átalakult a világ. Romba dőltek a bálványok, megszűnt a babona, lehullottak a rabszolgák kezeiről a bilincsek, az ádáz gyűlölet helyére szeretet lépett s megkezdődött a keresztény civilizáció nagyszerű munkája. E civilizáció árnyékában békét, üdvöt, jólét találtak a népek.

A világtörténelem azóta sok korszakot látott. Mindenikben új eszmék vezették a népeket, új vágyak, új érzelmek hevítették a kebleket.

Az új eszmék apostolai nem nyertek isteni küldetést, nem részesültek égi ajándékokban, de nem kisebb bátorsággal szálltak sikra eszméik győzelméért. Kö-

vetőket is találtak, bár nem oly gyorsan hódították meg a népeket, bár nem oly gyökeresen, de tagadhatatlanul átalakították ők is a világot, de megnyugvást, békét, jólétet nem hozott tanításuk; a felkeltett vágyakat kielégíteni nem tudták. És mikor sokszoros csalódás után kiűtött a válság, ismét csak a krisztusi tanok hozták meg a békét az embereknek.

Hála Istennek, mindjobban szaporodnak a biztató előjelek, melyek arról tanuskodnak, hogy a mostani nagy társadalmi válságból is Krisztushoz fog térni az emberiség.

A racionalizmus a tudományban, a liberalizmus a politikában s a merkantilizmus a közgazdaságban új korszakot nyitottak meg a népek történetében. Sokat ígértek az ő apostolai az emberiségnek, kielégíthetetlen vágyakat ültettek a szívbe, melyből kiölték a hitet, a béketűrést és a szeretetet. Igéretüket csak keveseknek váltották be; a néppel, amelyet felizgattak, félre vezettek s eszközül használtak uralmuk megalapításához, mit sem törődtek. Mikor pedig a nép is követelte a hangzatos ígéretek beváltását — csak csitították őket. És mikor a hangosabb követelésre hangosabb csititással feleltek, kitört a baj, társadalmunk égető válsága.

Egy évtized óta minden gondolkodó ember a válság megoldásán töri a fejét. A nép pedig arra hallgat, aki a leg többet igéri neki. Pedig nincs más megoldás, mint visszatérés a keresztény erköl-

csökhöz, a krisztusi szeretet tanához. Először az egyént, aztán a társadalmat kell renoválni ebben a szellemben.

Ma már olyan körök is hangoztatják ezt az orvosságot, amelyek eddig nagyon távol állottak ettől.

A világ legelső folyóiratának a *Revue des deux Mondes*-nak legutóbbi számában nem kisebb tudós, mint *Leroy Beau-lien Anatole* a következőképp hirdeti az erkölcsi megújulás szükségességét:

»Erkölcsei megjavulás, ez az egyetlen, de keserű orvosság. Emelni kell az erkölcsök színvonalát, a lelkiismeret tekintélyét, a kötelességérzetet. Ez a nagy munka áll a francziák előtt. Nem elég írni és papolni, itt tenni kell.

Az erkölcs a lélek mélyében fakadó forrásokból ered és ezeket a forrásokat a modern élet elapasztotta. Ezek a vallásos érzés, Isteni félelem, a kötelességtudás, lelkiismeretesség és a becsületérzés voltak. Meg kell térnünk, meg kell változtatni életmódunkat és új életet folytatni.

Franciaországból jöttek az új eszmék, melyek a társadalom válságát okozták, úgy látszik, onnét indul ki az erkölcsi renaissance is.

Az első pünkösdi események mai emlék-ünnepén jobban érezzük, mint bármikor, hogy gyengeségünk tudatában isteni segítségre van szükségünk. Buzgóbban hangzik az egyház imája, mint bármikor:

Küldd el Szentlelkedet és megújul a földnek szive.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Egy kék kis blúz s fehér betétje.

Oly jól emlékszem még! Vasárnap —
 Nem, ünnepnap volt. — Vagy talán csak
 Én gondolom, hogy ünnepeste
 Álltunk az ablakban fecsegve?
 Járt kelt az utca sokasága,
 De hát ki nézett vón' reája,
 Ha oly tündérin áll eleje
 Egy kék kis blúz s fehér betétje?

Mennyit fecsegtünk össze-vissza!
 Nevettünk tréfás szavainkra.
 Nevettünk, bár hogy min nevettem,
 Biz Isten, rögtön elfeledtem.
 El én! s most kulatok utána
 Emlékezetemben — hiába.
 De hát mért állott úgy élémben
 Kék kis blúzod s fehér betétje?

S míg én is néhány szót kimondtam,
 Lelkem dehogy járt volna ottan!
 El-elbolyongott messze, messze
 Tündérhonban hazát keresve.
 A szerelemnek ott hazája,
 Nem kell vigyázni ott mamákra
 S ott tán enyém lehetne végre
 Kék kis blúzod s fehér betétje.

És ott léged szívemre zárva,
 Beszállunk a nap hintájába.
 A hintót száz kis tarka lepke
 Vinné magasra fel, lebegve.

*Ezernyi szentjánosbogárka
 Fényt szórna mindenütt reája
 S csak enyém lenne mind e fénybe
 Kék kis blúzod s fehér betétje! —*

*Álom, tünékeny ifjuálom! —
 Te átröpülsz majd a világon;
 Hódolni fognak körültedd.
 Könnyű lesz engem elfeledned.
 S ha elfeledtél réges-régen,
 Egy boldog est emlékekeppen
 Ott int majd messziről élémben
 A kék kis blúz s fehér betétje.*

Radványi Aladár.

Mikor egy családapa kirándul.*

Irtá: Mendelényi Béla.

Delet harangoznak.
 A sárgára meszelt adóhivatalból özönlik ki a sok hivatalnok. Sietnek haza, szapora léptekkel mérik végig a poros utcát.

Csak egy alak zavarja a szerény hazafelé sietés idylli összhangját.

Egy alak, aki mélabusan biczeg és szomorú ábrázattal tolja maga előtt az utca felkavart porát.

Vajh ki ő és merre van hazája?

Ki ő? Egy hat tagu családapa. Illetve hat kisebb-nagyobb gyermek földi gondviselője.

Hölgyeim és uraim! Az nem kis dolog: hat gyermeket reggel 7—8, 12—2 és esti 5—8-ig

* Mutatvány a szerzőnek »Singalériák« cz. alatt megjelent tárcza-kötetéből.

püfölni és kordában tartani, súlyos szerep egy szegény adóhivatalnoknak, akinek amugy is elég terhes az élete, levén más-fél mázsa nehéz.

Bibircs Vendel — mert e néven ismerik őt — tehát mélabusan és nagyokat fujva baktatott hazafelé, azon jártatva fejét, vajjon már ebéd előtt is működésbe hozza az apai pipaszárat — a gyermekeket illetőleg — avagy majd csak ebéd után. Végre is abban állapotodott meg, hogy ebéd előtt csak futólag, de ebéd után annál huzamosabban fog ténykedni.

E közben haza is tért. S előbbeni elhatározását foganasítandó, szilárdul megmarkolá botját s sötét arcczal belépett a kapun.

De a szokott visitozás helyett most ünnepléyes csend fogadja őt; s miközben a lépcsőn felhalad, a konyhából kedvencz ételének, a répa-főzeléknek pikáns illata üti meg orrát. Sőt, hogy bámulata növekedjék, a gyermekek szép sorjában fogadják; botját, k alapját, kabátját elveszik s háló sipkát nyomnak a fejébe. S alig, hogy leülnek, beperdül a párolgó levestel Bibircs Vendel, szül. Potyka Anasztázia. Az ebéd kifogástalan, egy pissenés, egy csámcsogás nem hallatszanék a félvilágot.

Bibircs Vendel csak néz, néz. Rosszat sejtett. Eszébe jutottak a nagy epikusnak szavai: Timeo Danaos, et dona ferentes!

Mikor azután ebéd végeztével a gyermekek üledelmes kézcsokkal kedves egészségére kívánták az ebédet — a szorongó apa rájuk ordított: — Hát titeket mi lelt?

A gyermekek megszeppenve egymásra, majd anyjukra néznek. Ez legbájosabb mosolyával rebegi:

— Kedves Vendikém, tudod-e mi van ma?

Egy konzervatív politikus.

— Asbóth János társadalom-politikai beszédei. —

Egy rendkívül érdekes politikusnak, a magyar parlament egyik legképzettebb s legszemélyesebb szónokának Asbóth János társadalom-politikai beszédei képezik a magyar irodalomnak újdonságát. Tegyük hozzá, nagyon érdekes újdonságát.

Igaz, hogy nálunk még szokatlan dolog parlamenti beszédek összegyűjtése és kiadása. Pedig megérdemli a fáradságot. Egy-egy ilyen beszédgyűjtemény valóságos korrajz. És ha oly szellemes szónok beszédei vannak a gyűjteményben, mint amilyen Asbóth, akkor tanulmányos volta mellett érdekes is.

Deák Ferencz beszédei ma is elsőrangú források a magyar politikusra. Asbóth ugyan nem volt Deák Ferencz, de legnagyobb ellenégei is elismerik, hogy szellemes, tudományos képzettségre, szónoki tehetségre nagyon kevés van nála külön a magyar parlamentben. E mellett 25 év óta nagyon előkelő részt vesz a magyar politikai életben. *Andrássy* Gyulától *Szapáry* Gyuláig és *Kállay* Bénéig bizalmas viszonyban volt csaknem minden kiváló magyar államférfivel. Volt alkalma tapasztalatokat gyűjteni, volt alkalma a kulisszák mögé pillantani. Ilyen embernek a beszédei nemcsak addig bírnak értékkel és érdekességgel, míg elhangzanak. És azért Asbóth beszédeinek a megjelenése határozott nyereség az irodalomra.

Asbóth beszédeire egy másik érdekes politikus *Kaas* Ivor báró irt előszót. Nem aféle üres bevezetés ez, hanem amelyet *Kaas* Ivortól várhatunk s amelyet Asbóth beszédei megérdemelnek.

Néhány adattal pompásan jellemzi Asbóthot mint politikust s vázolja politikai változatos pályafutását.

Harmincz esztendővel ezelőtt a *Pesti Napló* hasábjain tűnt fel először mint politikai író. *Andrássy* Gyula gróf maga mellé vette a honvédelmi miniszteriumba, hol rövid idő alatt az elnöki osztály vezetője lett. Mint ilyen irta meg 1875-ben *A magyar konzervatív politika* című röpiratát, mely kinos feltűnést keltett a liberális körökben s Asbóth otthagya állását.

Csodálatos következetesség nyilatkozik szavaiban és tetteiben, hogy ki mindig külön utakon jár önmagához és elveihez hű marad. A széles országot nem kell neki, a vonat sem, melybe az emberek tömve és bezárva egy masina által szabad akaratuktól megfosztva vitetnek: Asbóth, a mint a miniszteriumból kilépett, az első konzervatív újságot, a *Kelet Népet* szerkesztette *Kállay* Bénével. Csatlakozott *Sennyey* Pál, *Apponyi* és *Szógyény* konzervatív ellenzékehez: nyilván azt remélte, hogy e nagy tehetségek és jellemek pártjából kifejlődik az egészséges parlamentarizmus, egy nemzeti konzervatív ellenzék a *Tisza*- és *Andrássy*-pártok fuzionált szabadelvűségével szemben. Csalódott. A *Sennyey*-párt feloszlott, *Kállay* szövetkezett *Andrássyval*, *Sennyey* kibékült *Tiszával*, *Apponyi* szabadelvű ellenzéki lett, *Szógyény* a diplomaciába ment. *Kállay* utóbb *Asbóthot* magával felvitte Bécsbe a külügyminiszteriumba. Egész Magyarországot a szabadelvűség monopoliának volt kiszolgáltatva.

Csendes években komoly tanulmányokkal tölt el az idő, könyvek születtek könyvek után, A politikai tudományok művelése nagyobb passziót, élvezetet nyújt, kitűnő szellemek munkáival társalognak, mintsem a piaci dulakodás köznapi politikusokkal, kik közönséges értelemmel alantas érdekeket követnek. Ez időben irta nagy művét *Boszniáról és Hercegovináról*, mely országokkal hivatalos kiküldetéseinek ismerkedett meg s miután a mű német és majd angol fordításban is megjelent, a világ legelső kritikai tekintélye, a londoni *Athenaeum* »rendkívül becses munkának« mondja, mely »főleg történelmi és régészeti tartalmu, de amellet csaknem mindenre kiterjed, néprajzra, vallásra, népköltészetre, irodalomra, agrár és társadalmi viszonyokra és a bogumil eretnőség egyik legérdekesebb történetére, mellyel valaha találkoztunk«. Midőn a politikai elméletre szorult és tollát tudományos munkák irásának szentelte, tudós lett belőle s a magyar Akadémia *Asbóth* Jánost felvette. Székfoglaló beszédében ismét a konzervatív politikussal találkozunk. Gondolkozása eltér és ellenkezik *Eötvös* József magyarázatától a szabad-

ság, egyenlőség és testvériségről és szembe száll *Smith* Ádám gazdasági szabadelvűségével s azzal a tőke-kultusszal, mely megteremtette a szociálizmust. S feltűnik *Asbóth* társadalmi és politikai rendszerének korollariuma: a valóság, mely a népek elvesztett boldogságának visszaadja a hitet, a legmiveltebb embereknek tudományában eloszlatja a kételyt s a kormányzó államférfiaknak önzése helyébe igatja az emberiséget.

Hosszu szünet után 1881-ben a képviselőházban találkozunk a hazájába visszatért *Asbóth*-tal. Kormánypári programmal jött fel *Krassó*-ból, akkor, midőn a zsidó házassági javaslat visszavonása után *Tisza* kereste és megtalálta a katolikus egyház támogatását és választói előtt tartott beszédében felhívta a konzervatív elemeket pártjának támogatására, mint amely az egyedüli párt, melyben a szabadság követelményei mellett a konzervatív érdekeket is képviselni és védeni lehet. *Asbóth* programjában erre nyíltan hivatkozva, nyíltan, mint konzervatív lépet választói elé, hogy nem maradhatott meg a szabadelvű pártban, midőn az kitézte az egyházpolitikai radikalizmus zászlóját, az természetes.

Asbóth beszédeiről a következő találó jellemzést és tájékoztatót ad *Kaas* Ivor az említett előszóban:

Előttünk fekszik egy kötet beszéd. Elmondattak a képviselőházban, a választókhoz, a szabadelvű körben, az Akadémiában, vagy mint beszámoló a választókhoz láttak napvilágot az ezen gyűjteményben foglaltak. Az első 1887 június hóban kelt, az utolsó bezárja az ez évi költségvetési vitát. Oly beszéd, melytől a lojális ellenfél sem tagadhatta meg az elismerést.

Tíz esztendő politikai történetének tükré e kötet, mindegyik beszéd egy tükördarab, mely visszasugározza képét a küzdelmeknek melyek vivattak, midőn mondatott. Senki unatkozva nem fogja olvasni ezeket, mert annyi szenvedély tör ki belőlük, mindazon nehéz küzdelmeknek, melyek a hadsereg, a dinasztia az elkeresztelés, a polgári házasság, állam és egyház körül oly keservesen vivattak. Hozzá a gazdasági és kulturai kérdéseknek élénk raja

— Micsoda, hát péntek!

— És a te születésnapod, kottyanik közbe a legidősebb Bibircs csemete.

— És én már nem is tudom a verset, mit születésnapodra tanultam, — folytatja a másik Bibircs-sarjadék és el is mondom.

Szavait tett, tettét öt másiknak ténykedése követte. Más szóval: hat, ki vékonyan, ki vastagon elfújta a maga mondókáját. Végezetül az anya borult karjaiba; meghatottan taglalva Isten éltesen édes apjukom!

— Hm, nagyon szép töletek ez a megemlékezés, gyerekek és én viszonzom is, mondá elfogódva Bibircs s barackot nyomott kisdéd családjá fejére.

Az ünnepélyes csendet az anya törte meg, ezen ajánlattal:

— Látod Vendikém, kivihetnél bennünket vasárnap.

Hova? riadt fel az előbb elpuhult apa.

— Almás-Pécsre, a Pepi nénihez!

— Soha! — tiltakozott Bibircs.

Most azonban neki esett a család; sirva, bőgve, könyörögve. Szegény Bibircs azt hitte, utolsó órája ütött. Nem birt az események áradatának ellene szegülni. Megtörtén harsogá tehát: No, nem bánom!

Erre a kijelentésre a gyermekek vad visítással körülszáguldozták a szobát, majd pedig, miután örömeiket az be nem fogadhatta, az utcára rohantak és oly zajt csaptak, hogy az éppen arra haladó Símí bá' kordéznak emberemlékezet óta süket és vak gebéje szilaj vágatásban tört ki

Valami nagy nehezen elmúlt a szombat.

Szekeres is akadt Gajgó Poty Péter szeméjében, ki jótányos áron ajánlkozék a szállításra.

* * *

Vasárnap reggel már 4 órakor talpon termett a gondos anya.

Az igaz, hogy a kocsi csak 7 órára rendelték meg; de vizont, míg valaki 6 gyermekbe lelket ver s azokat ily nevezetes utra felszereli épen hogy elég 3 óra.

De a gyermekek ma szokatlanul frissek voltak s 5 órakor már lennt állottak a kapuban s különféle nagyságu kendőket és esernyőket tartva kezeikben, várták a kocsit.

Lett fél 7 óra, fél 8, a kocsi még mindig késett. Végre 8 óra fele nagy zörögve megjelent Gajgó Poty Péter.

Félóra alatt borzalmas veszekedések között elhelyezkedtek a kocsin, ami bizony kissé szűk volt kilencz személyre.

— Indulhatunk! — vezénylé méltóságteljesen Bibircs Vendel.

Gajgó Poty Péter helyeslőleg bólintott fejével és végig vágott két dikhezén.

Azok az első csapásra összenéztek, a másodikra hátra pillantottak, a harmadik csapásra aztán nekidőltek az istrágnak; és abbéli törekvésüket, hogy a dusan felszerelt járművet utnak indítsák, koszoruzta is eredmény annyiban, hogy a művészileg megtoldott-földött istráng két helyen elszakadt.

No de végre pótolva lőneka hiányok és végleg elindultak.

A kocsi már kiért a városból és jó darabon előrehaladt, midőn a gondos anya észrevett valamit; nevezetesen, hogy a legkisebb Bibircs, a Toncsika eltűnt. Gyöngéd aggodalmát ki is fejezte egy hatalmas Jézus Mária! kiáltással.

Hű élete párja, kit a szekér rythmikus zöttyögése boldog bóbiskolásba ringatott, felriadt: No mi az? — kérdé bámulva.

— Elveszett a T-o-o-ncsika, nem látom a kocsin! — siránkozott Bibircsné. Az apa dühösen körülnézett, a gyermekek megrettenve bögni kezdettek.

— Ej biztosan otthon maradt, — szólt az apa dühösen, Lujzi, meg Viki, fussatok vissza érte, nesztek a szoba ajtó kulcs. De siessetek ám, azt mondom!

Az említettek ugyan semmi kedvet sem mutattak az elindulásra, de az apai tekintély két oldalba ütés képében mégis leszállította a kocsirol.

— Nini! milyen lassan mennek, szólt a kis Náncsi, aki szemközt ülven, láthatta a kiküldötteket.

Az amugy is türelmetlen anya erre felgurik, hogy a habozókat sürgesse és ekkor — láthatóvá lesz Toncsika, apja és anyja megett édesdeden szenderegve, Lujzi és Viki visszahivatnak s az expedició újból elindul.

3 órai meg-megszakított utazás után eljutnak Almás-Pécsre.

Diadalmasan berobognak Pepi néni udvarába és sietve szállnak le, hogy megroppant derekaikat kiegyengessék.

a társadalmi nagy probléma, mely a szociálizmusban foglaltatik. Ami az elméket gondolkoztatja, ami az országot felforgatja, ami a lelket megmozgatja, egész közvetlenségben megtalálod, ha *Asbóth* beszédeit olvasod.

Beszéd, ha értelmes, könnyen érthető. Fejtegetések nehezebbek. Ezekhez a beszédekhez nem kell magyarázat, áttekintést és tárgysorozatot mindenikhez nyújt pár sor bevezetés és néhány megjegyzés. Az alak nem szónoki a klasszikus retorika értelmében. Angol debattéri beszédek ezek. Modern a forma s sokoldalú műveltség és a gondos választék a beszédek konstrukciójában s a csipős hatások kiszámításában, csak a kritikusoknak tűnik fel, a hallgatót és az olvasót megragadja oly közvetlenséggel, mint a jó színmű, melyet jó színészek játszanak, nem próbán, hanem nagy közönség előtt. Tehát mindenik beszéd maga beszél. Mindenik egy-egy fejezet, még külön is megáll, de a többivel összefoglalva alkot egy egész művet, egész politikai rendszert. Mindenik beszédben van filozófia, politika és esztetika, az tanít, ez izgat, emez gyönyörködtet. Érdekességét fokozza, hogy sokszor az olvasó véleménye ellenkezik az íróval s mintegy disputálva olvassuk állításait. Azután megyünk tovább s mint a ki magas hegyeken sétál, a kilátás változik s a tiszta levegőben keblünk kitágul.

E beszédek tárgyát fentebb érintettük. *Kaas Ivor* különösen három fő tárgyat emel ki s ezek: a dynastiához és a Deák Ferencz szellemében értelmezett kiegyezéshez való ragaszkodás, a társadalmi kérdés és a vallás.

Amit *Asbóth* beszédei az egyházpolitikáról tartalmaznak, — mondja *Kaas Ivor*, — az valóságos korrajz, történet és okmánytár. Elvezet a színtalpak mögé és beavat az egyházpolitika titkaiba. Karaktere itt tűnik fel legnagyobbak, mert állását, mandátumát, jövőjét, ambícióit feláldozta meggyőződésének, érületének.

Ritkán találkozunk egy étellel, mely ennyi külső változáson megy keresztül és akkora benső egységet és következetességet tanúsít. A gyáva opportunizmus elvtelen nemzedéke ezt meg sem érti.

Kaas Ivor tájékoztató bevezetése után fe-

— Jó napot Birkásné! üdvözlí az elősiető parasztasszonyt Bibiresné.

— Jó napot! De nincs ám itthon az aszszonyság,

— N-i-nes? Hát hol van?

— Rokon látogatni ment Pusztá-Pötyödre.

— De estélig csak megjön? Reménykedik Bibiresné.

— Kedd előtt alig.

— No, akkor nincs más hátra, szól leverten az anya, mint kocszmába szállani és ott...

— Üljetek föl! riad rájuk Bibires. Majd én itt még kocszmázok! Nem elég volt a hiába való költség az utra, mi?

Ezzel azután ismét felültek és miregve-morogva megindultak azon az uton vissza a melyről jöttek. Az anya a férjjel veszekedett, azt hajtogatta, hogy ő nem oka semminek, s hogy kipihenheték volna magukat a kocszmában, az apa és férj káromkodott mint a jégeső s a kezébe eső gyermekeket csépeite hazáig; a gyermekek végül felváltva sipákolnak, a mint a csépeletés sora rájuk került.

Igy vonult be a Bibires familia otthonába, agyon rázva, fáradtan és farkashoz illő módon éhesen — a mint az ilyen családi kirándulásoknál vajmi gyakorta történik.

— Hanem, — morogta dühösen lefekvés előtt az apa, arrólírásonat adom, hogy soha, de soha nem vislek benneteket sehova! Inkább, tette hozzá pathetikusan, az ablakon ugrom ki: (A mely utóbbi, tekintve szóló hordónyi természet s a magasaa álló szűk ablakot — elég szép elhatározás).

leslegesnek tartjuk magunk részéről a részletes kritikai ismertetést.

E helyett inkább melegen ajánljuk minden érdeklődőnek e beszédgyűjteményt. A politikai és társadalmi kérdésekkel foglalkozók becses anyagot fognak találni benne, élvezettel olvashatja mindenki. A szép kiállítású, finom papírra nyomtatott, 40 ivre terjedő mű ára füzve 3 frt 50 krt, kötve 5 frt. Kapható a Szent-Gellért nyomdában. Budapest, VIII., Práter-utca 44.

Korunk betegsége pünkösdi világításban.

A nők és gyermekek idegessége.

Írta: Özv. SZEMÉLY KÁLMÁNNÉ.

És eljőve a tanítványok közé a Szenlélek ereje. És elmétek lángszavakkal hirdetni mindeneknek az igazságot, a szeretetet, az irgalom tanát.

Közel 2000 éve im, hogy az apostolokká avatott tanítványok elvetették a jó magot s ah! elfajult már a szivekben a nemes növény, mely abból kikelt. Ellepte az önzés dudvája.

Ma mindenki csak a maga igazságát ismeri, szeretetet, irgalom nagyon ritka virág. Rohan mindenki a maga útján, hogy mennél magasabb szirtet érjen el; nem lát maga körül embertársat, csak vetélytársat, ki kényelemszeretében, kincsgyűjtésben vagy élvezetében akadályozhatná.

Mindenütt lázas sietés látszik az élet utain. »Dulja, emésztí magát a konok emberi faj« az anyagi javak után való szakadatlan törekvésben.

Kisért a nyomor, csábit az élvezet, a hír, dicsőség. Az embert gyorsan üzik szenvedélyei s nemcsak az isteni erényeket pusztítják ki szívéből, hanem lassanként megtámadják egész testi szervezetét. A folytonos, heves életküzdélem szorongatja, megzavarja az ember vérkeringését. A nagy hajsza vértódulásokat okoz mellre, agyra, fogyasztja az idegek erejét, anyagát.

Ilyen viszonyok közt nem csoda, ha nagyon kevés köztünk, főleg a városiak közt a normális ember. A legtöbb vagy kapkod a munkában, vagy nem képes dolgozni. Lelkesen hozzáfog s bosszusan abbahagyja. Elhatározásában ingatag, kedélyvilágában változó, mint az áprilisi időjárás; most gondokkal gyötrődik, majd örömmujongásban tör ki, azután unalom, levertség keríti hatalmába, a mikor csak szertelen, izgató dolgok szórakoztatják, hogy azután bosszúságra, haragra gerjedjen, meg ember gyűlöltre. Ilyen symptomákat mutat ma nagyon sok embernek a ténye; egy szóval: nagyon sok ma köztünk az ideges.

Valóban korunk betegsége ez, mely különösen a francia forradalom óta rohamosan terjed. Nemcsak azért, mert azóta szédítően haladunk; naponta új találmány kel szárnyra, a tudomány a művészet rohamosan fejlődik; nemcsak, mert az államélet és társadalmi élet óriási átalakulásokon megy át: hanem azért is mert az ugynevezett felvilágosítási, szabadsági eszmék ádáz harcokat folytattak s folytatnak a nyugtot, boldogságot adó keresztény eszmékkel s e harcot megérezte az emberek lelke, de meg az ideg rendszere is, hol a lelki működések végbemennek. Ugy, hogy míg egyrészt mind ritkábbak köztünk az ideális törekvések: másrészt mind nagyobb csapásként nehezedik ránk az idegesség.

Főként pedig a nők idegesek s ez nem csoda.

Ők képviselik a »gyöngébb« nemet, a gyengébb szervezetet pedig bármely betegség könnyebben megtámadja, így a kor betegsége is.

Azután meg ebben a rohanó században főleg a nők helyzete szenvedett óriási változást. Szerepet nyertek a társadalmi s tudományos életben, de meg részt a felvilágosodás eszméiben: a mi nagyon megtámadta az idegeiket is.

Bármily hívei vagyunk is a nőemantipatióknak, mégis igazat kell adnunk e tekintetben a puritánoknak: »a morál utolsó bölényei«-nek, a kik »sirva emlegetik a régi időket, mikor az asszony csak feleség és anya volt, mikor az élet durvább szenvedélyei« még nem érintették, mert valóban, a házi munka, melyhez a nő szervezete évezredek óta szokva volt a szociális munka, melyben ma oly sok nőnek része van.

De hogy a nő új társadalmi állása oly igen nagy mértékben megtámadta idegrendszerét, annak nagy részben ő maga az oka. Ugy járt, mint a hosszú rabságban szenvedő, ki hirtelen visszanyervén szabadságát, elveszti lelke egyensúlyát: a nő is felszabadulván évezredes rabságából, a szabadság mámorában belevetette magát az élet árájába; nagyon is hirtelen szakított az ősi hagyományokkal s a nőiesség elkövetett tulszásaiért bizonyára idegrendszerében nyerte büntetését.

Mert a modern nő többé nem imádkozik és nem felfoldoz, hanem szivarozik, kávéházba jár, bicikliz, iszik, kártyázik, a turfon nyerekedik; pedig különben is ott kell birkóznia az életpályákon a férfival, kit ő azelőtt uraként tisztelt s ki őt hódoló gyöngédséggel környezé. Így aztán a modern nő fajainak csöndes házi környezetéhez szokott idegrendszerét folyton zaklatja, rontja.

Pedig a nők fokozott idegessége nagyon súlyosítja a kor betegségét. Nemcsak az öröklés törvényénél fogva, hanem főleg azért, mert az ő kezében van az emberiség első nevelése, melynek legnagyobb befolyása van a kor irányára. Ideges anyák ideges gyermekeket nevelnek s hogy Guillaume számítása szerint ma már a gyermekeknek is 10—20%-ja ideges, abban nagyrészt az anyák bűnösek.

Ha már köztudomásu, hogy a jelen generáció legnagyobb része örökségképen magával hozza a világra az idegességre való hajlandóságot: akkor a gyermeknevelésnek sokszorosan igyekezni kellene az idegeket edzeni, nevelni, erősíteni. A helyet mit látunk? A gyermekeket nagyon korán elvonják igazi játékaiktól s nemcsak komoly munkának (korai iskoláztatás) hanem komoly szórakozásnak is kiteszik fejlődő agyukat. Elviszik őket színházba (este is) cirkuszbá, mindenféle látványosságba, sőt ha volnának nálunk bikaviadalok: a gyermekvilág bizonyára onnan sem hiányoznék. Azután jártnak a gyermeknek lapot vagy lapokat s még jó ha a kicsike megelégszik a gyermeklapokkal, de sokszor kezégyibe kerül válogatatlanul más lap is, meg könyv, ami ma a felnőttek idegeit is képes zaklatni.

És a betűvel éppen annyit árthatnak ma a gyermek-világ idegeinek, mint az előszóval.

Hol vannak ma a békés, szeretettől, vallásosságtól áthatott otthonok, melyekben mint áldott talajban a legnemesebb növény, az ember nyugodtan fejlődhetnék?

Bizony a legtöbb gyermek idegrendszerének a családban kell megvívni az első csatát. Sokszor a legjobb körben is már az első években zavarólag hat az idegrendszerre az életmód, a házi szokások (nem akarom mondani: házi perpatvar) s a divat, a mit nem tudnak a gyermekszobától sem távol tartani, meg az etiquette. A csesemőt felöltöztetik diszesen s ráparancsolnak, hogy be ne piszkolja, gyürje

ruháját, mert jönnek a nénik, bácsik, a kiknek legujabban betanult verseit el kell szavalnia.

Persze a félelem, az ügyelet ruhájára, leköti, feszültségben tartja a kicsike szellemi erejét, tehát gyengíti idegeit s még jó, ha a mama divatszerete valami feszes, a vérkeringésre vagy érzékszervekre nyomást gyakorló öltözetet nem kényszerített rá; a gyermekproductiókról meg nem is szólok.

Azután jönnek a családi ünnepek, gyermek-jourok, jourok, estélyek, melyek izgatott jövő-menésben tartják a házat a gyermekszobától a salonig.

Azután a szesz italok, kávé s egyéb izgató szerek rendetlenség lefekvés s fölkelésben, éjszakázás. S ha nyugodni tér a kicsi gyermekágyába, altatják, nyugtatják idegeit, a boszorkányoktól, kísértetekről hemzseggő dajkamesék...

És nem lehet csodálni, hogy a gyermekek közt is pusztít a kor betegsége.

Pedig az idegyöngye gyermek csak szaporítani fogja az ideges emberek számát, sőt az idegyöngye gyermekből könnyen lehet idegbeteg, kedélybeteg, őrült, öngyilkos.

S vajjon az öngyilkosok és őrülték számának növekedése nem korunk betegségének symptomája?

Akadtt olyan sötéten látó statistikusk, aki ezen szám eddigi növekedéséből, annak folyton fokozódó növekedését kiszámítva, nagyon is szomorú conclusióra jutott a jövő századok embereinek elméleti állapotára nézve. Ezzel szemben ugyan azzal vigasztalhatjuk magunkat, hogy a legnagyobb válságokon már túl vagyunk s az életviszonyok már bizonyos megállapodásra jutottak, továbbá, hogy »a jelen heves életküzdő folytan idővel erőteljesebb, ellenállóbb nemzedék fog támadni; ma még sokan esnek áldozatul, de idővel a testi szervezet alkalmazkodó képességénél fogva hozzá idomul, erőt nyer az idegrendszer is az életviszonyokhoz mérten s kevesebb lesz az áldozat.«

Mind igaz; de valamint az egyes ember idegességét nem orvossággal, hanem a saját maga lélekerejével, szilárd elhatározással, életmódjának czélszerű megváltoztatásával gyógyíthatja csak sikeresen: úgy a kor betegségének pusztító hatása is csak akkor fog megszűnni: ha legszentebb pünkösdi örökségünk, a szeretet, az erősség, a bölcsesség lelke újra megszállja az emberek szívét s megtanítja őket, hogy a lelki javakat többre becsüljék, a föld minden mulandó javainál.

A Szacs vay szobor.

— Szobor vagy arczkép. —

Az utókornak hazafiúi kötelessége a nemzet nagyjai, vértanui emlékének megőrzése s hálás kegyelet azok iránt, a kik életüket, vértüket áldozták a hazáért, a magyar nemzet szabadságáért. S alig van az országnak olyan helye, a melynek szűkebb értelemben véve is ne volna martirja, vértanuja.

Szacs vay Imre az egész nemzet vértanuja, a magyar nemzet szabadságáért ontotta véré s szenvedett martir halált. A nemzet szabadságának szeretete hevítette szívét s a nemzet szabadságáért vették el drága életét.

De szorosabb értelemben Szacs vay Imre Nagyvárad és Bihar megyéjé volt, s első sorban e két törvényhatóságnak kötelessége, hogy lerója valahára hálás kegyeletét a dicső férfi emlékének; maradandóképpen jelölje meg emlékét s példaadásul adja át a jövő nemzedéknek.

Szacs vay Imre életét, hazafias működését, vértanui halálát ismerjük. Nagyvárad első

országgyűlési képviselője volt. De akkor még Nagyváradnak nem volt önálló törvényhatósága s Szacs vay Imrének a közügyek terén való működése Bihar megyét illeti. Ezért hárul erkölcsi kötelesség Bihar megyére is, hogy anyagi és erkölcsi támogatásával segítse elő Szacs vay Imre emlékének megőrkítését.

És ez az emlék nem lehet kisszerű, hanem méltó Szacs vai életéhez, működéséhez.

A Szacs vay szobor ügyében kiküldött bizottság tegnap ülést tartott a városházán.

Dr. Bulyovszky József elnökölt, jelen voltak: Gyaló kay Lajos, Rácz Mihály, Ragány János, Komlóssy József, Balogh Döme és Szűts Dezső.

Felmerült a tárgyalás során, hogy Nagyvárad városa gyűjtőveket küldjön szét az ország összes törvényhatóságaihoz, de különösen Bihar megyéhez s azonkívül minden nagyváradi háztulajdonosnak adnak ki gyűjtőveket.

A gyűjtő-iv szövegezésére Szacs vay Imre kortársát id. Gyaló kay Lajost kérték fel, aki azt feltételelesen el is fogadta.

Gyaló kaynak meglévé továbbá a Szacs vay Imre arczképe, ennek átszolgáltatását kérték.

Felkéri továbbá Bö l ö ny József inténdánst, hogy a szobor javára egy színi előadást rendezzen.

Ha a gyűjtő-iv felhívása készen lesz, a polgármester újból összehívja a bizottságot értekezletre.

Körrendelet a nemzeti lobogó kitűzetése tárgyában.

A belügyminiszter körrendeletet bocsájtott ki valamennyi törvényhatóság első tisztviselőinek, a nemzeti lobogónak a nemzeti ünnepeken történő kitűzése iránt. A körrendeletre az adott okot, mert az 1895-ben kiadott körrendelet sok zavart csinált s nem tudtak rajta eligazodni.

A miniszteri körrendelet mindenek előtt tüzetesen meghatározza, hogy mily épületeket tart középületeknek, ezek a következők:

Az állam törvényhatóság vagy község tulajdonát képező és közigazgatási illetve bírósági, közoktatási, közművelődési illetve közjótékonyági vagy közigazgatási czélokra szolgáló épületek;

valamint a más közjogi és magánjogi alanyok tulajdonát képező azon épületek is, melyeket a fentebb felsorolt közczélok szolgáltatásában álló intézetek a maguk egészében elfoglalnak, feltéve, hogy ezen intézetek közhatósági, jogilag körvonalazott felügyelet alatt állanak.

A következő épületek azok, amelyek a rendelet hatáskörébe esnek:

Az összes vármegyei székházak és egyéb törvényhatósági, közigazgatási hivatalok és a vármegye felügyelete és kezelése alatt álló alapítványi, emberbaráti és jótékony czélra szolgáló intézetek, nemkülönben a vármegye összes közművelődési, közjótékonyági, közigazgatási és közegészségügyi czélokra szolgáló épületei.

Közigazgatási hivatalok, a városoknak valamennyi közművelődési (városi tulajdonát képező színházak) közjótékonyági, közegészségügyi és közigazgatási czélokra szolgáló épületei, nemkülönben a városok közvetlen felügyelete és kezelése alatt álló alapítványai, emberbaráti és jótékonyági intézetek.

Ezekon kívül a kir. adóhivatalok, postahivatalok, államépítészeti hivatalok, posta- és távirat igazgatóságok, az államvasutak épületei, a jogakadémiák, a középiskolák, a tanító és tanítónő köpző intézetek, minden állami iskola és az összes bíróságok épületei.

Mindezen épületekre »N y i l v á n o s ü n n e p e k e n« kell kitűzni a czimeres lobogót.

»N y i l v á n o s ü n n e p e k e n« alatt pedig ez esetben S z e n t I s t v á n napja (augusztus

20-adika római naptár szerint) nemkülönben az 1848-iki törvények szentesítési napjának évfordulója (április 11-ike római naptár szerint) továbbá a mindenkor uralkodó születés napja s végül a törvényhozás által a jövőben netán kijelölendő nemzeti ünnepek értendők.

A katona-zenekar programjához.

Derék házi ezredünk térzenéi alkalmával nyomtatott programot használ, fent lebegő kétfejú sassal, mely czimertani szempontból eléggé érdekes s megfelel annak a harcznak, mely a monarchia két államának jogi viszonyáról a katona urak tudatában uralkodik.

A kétfejú sas egyik fején az osztrák császári, másik fején a magyar királyi korona van alkalmazva. Egészen új kombináció.

A régi szent birodalom kétfejú sasan a fejek glóriával voltak környezve, de koronákat sohasem tettek a fejükre. És mi magyarok sohasem engedjük meg, hogy az osztrák kétfejú sas a mi koronánkat magának aquirálja. A Habsburg-házból származott királyok a magyar czimert a kétfejú sas mellére akasztották. Ez helytelen volt, de az 1723: XCVIII. törvény-cikkben alapult, tehát törvényes volt. De ily értelmetlenségeket mint ez: a királykorona a kétfejú sas fején, a köztudatba átmenni nem engedhetünk.

Magyarország független szabad ország s e függetlenséget koronája és önálló czimere fejezi ki s e koronát, e czimert semmi idegen állam czimerének díszítéseül felhasználatni nem engedjük, mert azt akarjuk, hogy végre tisztában legyen mindenki azzal, hogy Ausztria a kétfejú sas czimerével ránk nézve idegen állam, melylyel csak a kiegyezési szerződés s az uralkodó személye köt össze.

Az osztrák és magyar monarchiának közös czimere nincs s ezt a kérdést csak ezután fogják még megoldani, de bizonyára nem ily módon mint az előttünk fekvő, hogy t. i. egy idegen állam czimere legyen az alap, melyre függetlenül ráhelyezzük a mi szent koronánkat. És bizonyára e kérdés megoldását nem fogjuk a katona urakra bízni, mert a közjog többek között az a tudomány, melyhez a katona urak kevésbé értenek.

Ismételten tiltakozunk ezen, a gesamunt Monarchie fogalmára emlékeztető czimer ellen. Nagyvárad, 1898. máj. 27.

B. Papp Károly,
ügyvéd-jelölt.

Egy könyv — egy kép.

— Singalériák. —

A pontosan szabályozott folyón mibe gyönyörködünk? Látjuk az emberi tudás hatalmát, az erőt, mely meg küzd az elemekkel és kényszeríti, hogy előre kiszámított terv szerint hasson. A két parton hatalmas gátat, mely ellent áll az árnak s nyil egyenesen irányítja a víz óráját.

Az a gát büszkesége a mérnöknek — de megöli a vidék poezisát, rideg kopársága és unalmas pontossága által.

A gát közé nem szorított folyó szabadon csapong, tul rugja néha a partokat, de nefelejt terem a környékén, virágok a parton, mik a kalmár szellem előtt semmik, — de poezissal töltik el a vidéket. Tessék azt a portrét meg nézni a M e n d e l é n y i novella kötetén. A tehetség le sugárzik róla, de az a gondolat is, hogy ezt a tehetséget kottára szedni nem lehet.

Nincs gát, mely az írói sablonok közé szorítva, nem kritizál, midőn tárgyát válogatja, de

érez. Így a legcsekélyebb dolog is érdekes lesz, ha ő magyarázza, mert egyéniségét nyomja minden tárgyra, melylyel foglalkozik.

Minden dolga eredeti, nem sablonos, néha különös, de mindig érdekes.

Ezt írhatjuk a szerzőről.

Munkájáról mit írjunk?

Lucza napkor adta ki az előfizetési felhívást és úgy készült a munka kiadásra, mint a Lucza széke, lassan, lassan, de mégis elkészült. Az előfizetési felhívásban megcsillant humor sokakban bizalmat keltett, egyre-másra küldözték az előfizetési díjakat, s a második értesítés után, mely a munka megjelenését hirdette, 300 lett a praenumeransok száma. Ugy látszik, a megjelenés után rövid idő alatt elfogy az első kiadás minden példánya.

Mert nem fognak csalódní benne az előfizetők. Jó dolgokat kapnak s ami nem minden bokorban terem, igazi humort.

Szászhatvankét oldalú jelentek meg a novellák, összesen 18.

Beharangozó.

A szalonkabát.

Hogyan estem el én a matadorságtól.

Regény, mely nem végződik házassággal.

Mikor egy családapa kirándul.

Egy kapavágás következményei.

A gardedámok.

Havi részletekre.

Svábhegyi szívügyeim.

Három és fél óráig Lovas-Berényben.

Kommandóra.

Bebb karriérje.

Intermezzo.

Miért ülök én itt?

A visszaható ige.

A piros tojás.

A vetélytársak.

Ha a vége jó...

A munka kiállítása egyszerű és elegáns. A czim lapon szerző arcsképe, úgy, amint éppen eszébe jutott lefényképeztetni magát. A kis kötet, a finom papír és igen tiszta nyomás teszi elegánssá, úgy hogy a legfinomabb kötés sem fog leríni róla.

A mű ára 1 frt, megrendelhető a Szent László nyomda czimén, mely műintézetet dicséri a munka elegáns kiállítása.

A munka beltartalmát bővebben nem kritizáljuk, mert czéhbéli embert dicsérni banális volna, de nyugodtan ajánlhatjuk, mert ismerős, kipróbált író munkája. P—y.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Május 29. A gyorsiró-kör Stolce-ünnepélye.

Junius 1. A »Biharmegyei orvos-gyógyszerészi és természettudományi-egylet« Félix-fürdő gyógytermében szakulást tart d. u. fél 6 órakor.

Junius 2-án. A nagyváradi m. k. áll. főreáliskola ifjuság majálisa.

Junius 7. Gimnázisták majálisa a Félix-fürdőben.

Junius 14. Biharmegye központi választmányának ülése d. e. 11 órakor.

Junius 15. Katholikus Kör junialisa a Püspök fürdőben.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* Jöjj el Szentlélek Isten...

Öröm ünnep, a Szentlélek eljövételének napját üli ma és holnap a keresztény világ. Emlékét ama fenséges jelenetnek, midőn az elzárkózott apostolokra a Szentlélek tüzes nyelvek alakjában szállott s megerősítvén őket a hitben; elindultak a világ minden tájékára, hirdetni Jézus Istenségét, az Üdvözítő tanítását. Öröm tölti el a szíveket s a templomok boltívei alatt felhangzik a buzgó ének: Jöjj el Szentlélek Isten...

A nagyváradi l. sz. székesegyházban ma, Pünkösöd első napján különösen nagy fényvel, egyházi pompával megy végbe az istenitisztelet. Dr. Schlauch Lőrincz bibornok tartja az ünnepélyes szent misét s Bognár István kanonok ünnepi hitszónoklatot tart. Ezután Ő Eminenciája a bérmálás szentségét osztja ki. Ez alkalommal is figyelmeztetjük a bérmálandókat, hogy reggel 8 órára pontosan jelenjenek meg a székesegyházban s áldás előtt ne távozzanak.

A szent mise alatt az ének- és zenekar a következő egyházi zeneműveket adja elő:

Brosig: Ecce Sacerdos.

Schweitzer: Missa in e — ;

A bérmálás alatt:

Beleznay: Veni Sancte Spiritus.

Zsaszlovsky: Veni creator Spiritus.

Kersch: Veni creator.

Kempter: Veni Sancte.

Mindezen énekeket 30 tagból álló műkedvelő énekhar fogja előadni, katonai zenekar kísérete mellett.

* Személyi hírek. Dr. Frankó Vilmos cz. püspök, a nagyváradi káptalan tudós tagja, a Pünkösdi ünnepekre Nagyváradra érkezett. — Ifj. Gyálóka János budapesti kerületi kapitány Nagyváradon időzik.

* A budapesti papság ünnepe. A budapesti növendék papság ma délután Alapítói ünnepélyt rendez, amelyre a következő meghívót adták ki: A budapesti növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolája 1898. évi május hó 30-án a központi papnevelő I. emeleti dísztermében az intézeti ének és zenekar közreműködésével alapításiünnepélyt tart, melyre czimtel tisztelettel meghívja az elnökség. Kezdeté délután 5 órakor.

Az ünnepély műsora a következő:

1. Elnöki meunytó. Tartja Hudyma Emil IV. é. h. h.

2. Michel Angelo. Gade V. Piels. Előadja a zenekar.

3. Óda. Irta Surányi Leo IV. é. h. h. Szavalja: Petros János II. é. h. h.

4. Hit, remény, szeretet. Bogsich Mihálytól. Előadja az énekhar.

5. Szinpad és erkölcs. Irta és olvassa: Surányi Leo VI. é. h. h.

6. Részlet Haydn 5. symphoniájából. Előadja a zenekar.

7. Jegyzői jelentés. Tartja: Ragacs Rezső III. é. h. h.

8. Elnöki zárószó. Tartja: Hudyma Emil VI. é. h. h.

9. Magyar király induló. Huber K.-tól. Előadja az ének- és zenekar. Zongorán kíséri Lamberg Dezső I. é. h. h.

* A sár- és kavics ügye a kir. táblán. A Nagyvárad város kárára a sár- és kavics szállításhoz elkötött nagy család ügyében nemsokára a nagyváradi kir. tábla is fog határozni. A vádhatározatot, a mely 53 oldalra terjed, tegnapelőtt küldte át a kir. törvényszék a kir. Táblához, ahol Molnár Géza bírónak osztatott ki.

* Nemes tett. Wenckheim Frigyes gróf közismert jótékonyágának újabb jelét adta. Uj-Kigyós községének u. i. 1574 □-ből értékes beltelket adományozott azon föltétellel, hogy azt értékesítve a nyert összegből oly alapot létesítsenek, melyből szegény soron törekvő napszámosok részére szellértelek vásárlására mérsékelt és könnyen visszafizethető kölcsön nyújtandó. E nemes tett nem szorul dicséretre.

* Elnök-választás. A békésmegyei gazdasági egylet nemsokára elnököt választ. Két jelölt is van. Egyik dr. Lukács György főispán, a másik Geiszt Gyula esikői földbirtokos. Erősen folyik a kapacitálás mindkét jelölt érdekében.

* Az új törvényszéki palota. A nagyváradi kir. törvényszék új palotája két hónap mulva teljesen készen lesz. A belső kőműves

munka majdnem teljesen készen van s a külső diszitással már a földszintig jutottak. Az impozáns homlokzat teljes pompájában áttekinthető. Az a kár, hogy a monumentális épület-tömb házak közé van szorítva s így nem tekinthető át teljes egészében. A második emeleti részt most festik; csinos virágcsokrok, girlandok díszítik a folyókat. Meglepően impozáns lesz az esküdtszéki tárgyaló terem; két oldalt páholy-szerű karzatokkal, üveg tetőzettel. Általában az volt a vélemény, hogy az épületben a helyiségek sötétek lesznek. Most, hogy a felső állványok elszedettek, kitűnt, hogy minden helyiség kellő világitást kap. Augusztus hónapban beköltözhethet a törvényszék és a két járásbiróság az új palotába.

* Visszaélések a vámokkal. A nagyváradi l. szert. káptalannak az iglói pusztá mellett levő kavicsbányájából a nagyváradi szekeresek egy része nagyban szállította a kavicsot a városba különböző helyekre. A szállításhoz azonban a várost megkárosították, amennyiben olyan uton és módon hozták be a kavicsot, hogy vámot nem fizettek a városnak. A többi szekeresek feljelentették a visszaélést, a minek folytán Bordé Ferencz városi tanácsos, aki a vám ügyek vezetésével van megbízva, vizsgálatot indított s érzékeny bírsággal lesznek sújtva az illető szekeresek. A legszigorubb intézkedéseket megtették különben, hogy jövőre minden visszaélést meggátoljanak.

* Feljelentés a csodadoktor ellen. A rendőrség tegnap a főszolgabírói hivataltól kapott egy hivatalos iratot meg egy kis üveget. A hivatalos irat feljelentés volt Németh Sándor csoda doktor ellen, anit Moricz Ernő orvoscsaji körorvos adott be, mivei egy esztéri embernek Szabó Lajosnak és feleségének a mult napokban egy üveg gyógyszert adott állítólag két forintért. A körorvos állítása szerint a gyógyszer károshatású volt, s azt lefoglalva beküldte. A feljelentésnek a legérdekesebb része az, hogy Szabó Lajos a feleségével három óráig várt a csodadoktornál az előszobában, mert annyi beteg volt nála.

* Vámszedési jog Nagyszalontának. Nagyszalonta község kérte a minisztert, hogy a vasutnál a Szalontán feladott, vagy odaérkezett áruk után a község vámot szedhessen. A kérelmet Biharmegye is pártolta. A kereskedelmi miniszter leiratban értesíti Biharmegyét, hogy a kérelemhez képest a vámszedési jogot a meghatározott árukra és összegig engedélyezi, azonban az állami uttól a vasutig vonuló utvonalon levő oldalátjárók és átereszek fentartásáról a község köteles gondoskodni.

* Egy község felosztása. A 40 év előtt alakult Pusztá-Szt.-Tornya községet, mely egész fennállása alatt nem öltött községi jelleget, ma is egy házból, a község házából áll, a lakosság pedig szétszórtan lakik, a belügyminiszter felosztatta s egy jó részét Orosháza-hoz csatolta.

* Kinevezés. Kazai László nagyváradi kir. törvényszéki díjnokot a margittai és Ladányi Imre honvéd altisztet a kassai kir. járásbirósághoz kinevezte.

* A huuyadi malom eladása. Általános volt a panasz egy idő óta a liszt árak ellen s nem is csoda, mert malmaink és lisztkereskedőink hallatlanul feleségítették a liszt árát. Egy idő óta egyik-másik nagyváradi kereskedő a debreczeni István gőzmalom örleményeiből tart raktárt s olcsóbb a jó minőségű liszt, mint a helybeli örlemények. Különben az István malom ügynököt küldött Nagyváradra, aki itt a jó hírnevű malmot képviseli. Jó forrásból vett értesülésünk szerint, a debreczeni István-malom igazgatósága komolyan foglalkozik azzal az eszmével, hogy megvásárolja és üzembe

hozza a Hunyady-malom társaság mindhárom malomtelepét. Mindenestre a legszebb reményekkel biztatna egy ilyen régi iparvállalat kezében elárvelt legnagyobb iparvállalatunk.

* Pillangó és hernyó-vadászat a Réten.

Soha olyan rossz napjuk nem volt ezeknek a kártékony rovaroknak, mint a tegnapi nap. Valóságos pillangó-vadászcsapatot fel a Réten minden gyerek és oly szenvedéllyel fogdosák össze a gyümölcsösök e nagy veszedelmét, hogy szinte csodálkozik rajta az ember. Egy-egy pillangó után öt-hat gyermek szalad egyszerre s amikor megfogták szépen belerakják egy zárt edénybe, vagy zacskóba, ahol már nagyon sok várja sorsa eldőlését. Hát hogy is ne fogdosnák, hogy is ne gyűjtenék őket össze, mikor liter számra veszik majd meg tőlük akárcsak a cseresznyét. Igen, a főkapitányság tegnap doboltatta ki a Réten, hogy egy liter pillangóért 20 krajczárt (értésd 40 fillért) fizet o. értékben. Amikor meghallotta az erős dobolásra össze-sereglett gyermek-sokadalom a hajdunak e kijelentését, azonnal szétszaladt és megkezdődött a pillangó fogdosás. Olyan vasszorgalommal üldözik a Réten azóta ezeket a kártékony állatkákat, hogy kénytelen lesz a város még egy milliót költsön venni, hogy ki bírja fizetni a vékaszámra fogdozott pillangók árát. Mint értesülünk, a főkapitányságnál pedig egy új hivatalt fognak rendszeresíteni, melynek a következő felirású tábla lesz kifüggesztve: **Hernyó és pillangó felmérési hivatal.**

* A Kugler család gyászja. Néhai Kugler Józsefnét, Kugler Albert nagyváradi tekintélyes vaskereskedő, törvényhatósági bizottsági tag édesanyját tegnap nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra Nagy-Károlyban. A nagyszámu rokonságon kívül előkelő közönség kíséerte ki az agg matrónt a sirkertbe. A család által kibocsátott gyászjelentés a következő:

Kugler József mint férj, a maga és gyermekei: Albert s gyermekei: Albert, Mariska, Róza és Józse; Juliánna és férje Fábry Endre s gyermekei Mariska és Lajos; Ferencz, Lajos és Antal s neje Kincses Mariska; továbbá özv. Kugler Györgyné és fia György; ugyiszintén mint testvérek: Lucz Erzsébet férjezett Torner Antalné; Lucz Róza férjezett Ekker Károlyné, valamint az összes rokonságnevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatja leggyöngédebb neje, a jószágos édesanya, szerető nagyanya, illetve anyós, testvér és rokonnak Kugler Józsefné, született Lucz Magdolnának, folyó évi május hó 26-án délelőtt fél 12 órakor, rövid szenvedés után, élte 74-ik, boldog házasságának 50-ik évében történt csendes elhunytát. Az Istenben boldogult drága halott földi maradványa folyó hó 28-án délután 4 órakor fog a róm. kath. egyházi szertartás szerint a helybeli Rozália sirkertbe örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szent mise-áldozat ugyanapon reggel fél 7 órakor fog az egek Urának bemutatattani. Nagy-Károly, 1898. május 26. Áldás és béke poraira!

* Különös gyógymód. Kerekes István öcsödi lakos mellbeteg volt. Az orvosok már nem tudtak segíteni a szegény emberen, a kinek fullasztó köhögése a szomszédasszonyok nyugalomát nagyon zavarta. Elhatározta tehát Kardos Istvánné asszony, hogy meggyógyítja őt azt az embert. Mivel pedig tudja jól, hogy a mellbetegeknek nagyon sok a vérük, rárakott harminczhat darab pióczát a Kerekes mellére. A kúra használt, Kerekes úgy meggyógyult, hogy most már soha sem lesz többé beteg, mert elvérzett. A tudós doktornőt — nehogy mély tudományával és széles körű tapasztalataival még konkurrencziát csináljon az orvosoknak — letartóztatták.

* Köszönet-nyilvánítás. A helybeli főreáliskolának szegényebb sorsu növendékei városunk nemes lelkű és bőkezű polgáraihoz fordultak, hogy ma Aradon végbemenő kerületi tornaversenyben való részvételük lehetővé tétessék. Hogy jó helyre fordultak, bizonyítja az alábbi névsor és a befolyóösszegek: Br. Königswarter Hermann 10 frt, Bihar-megyei Takarékpénztár 5 frt, Nagyváradi Takarékpénztár 2 frt, O. M. B. 2 frt, Mezei M. 2 frt, Goldis N. 2 frt, Pacala Tamás 2 frt, Zigre Miklós 2 frt, dr. Buna 2 frt, József v. Papp 1 frt 50.

Sal F. 1 frt, Hlatky Endre 1 frt, Bulyovszky J. 1 frt, Pally Lajos 1 frt, Debreczy Imre 1 frt, Wallaschek Wenczel 1 frt, Vulcan J. 1 frt, dr. Schweiger Ede 1 frt, dr. Szabó Béla 1 frt, dr. Döry F. 1 frt, Kenéz N. 1 frt, Papp Coriolán 1 frt, Petru Pántye 1 frt, W. A. 1 frt, Faliczky 50, kr., Rácz Mihály 50 kr., N. N. 1 frt, A. L. 50, kr., L. F. 50 kr., N. N. 50 kr., Pauker Dániel 50, kr., N. N. 50 kr., L. J. 50 kr., N. N. 50 kr. N. N. 50 kr., Szilárdy Ernő 50 kr., N. N. 30 kr. Fogadják a nemeslelkű adakozók a reáliskolai ifjúságnak halás köszönetét.

* Szünet a piczulás bankban. Az újvárosi régi piczulásbankban Pünkösöd ünnep miatt nem lesz befizetés, a következő héten mulasztás nélkül fizethetnek. Az igazgatóság.

* Katona zene a Schlauch-téren. Holnap, Pünkösöd hétfőjén délután 3 órától 8 óráig a Schlauch-téren a József-ezred zenekara fog játszani.

* Kézrekerült tolvajmó. A rendőrség tegnap letartóztatott egy tolvajmót, aki régi ismerőse a rendőrségnek. Major Marinak hívják, s most Egri Manó feljelentésére fogták el, akit tegnap lopott meg. A tolvajmó lakásán igen sok ruhaneműt találtak, ami mind lopott holmi., A nyomozás folyik, s a vizsgálatot vezető Réz Bertalan rendőrbiztos reméli, hogy még több lopást is kiderít.

x Uj fűszer-üzlet. Maga az üzlet ugyan nem új, csak a tulajdonosa. Ugyanis Kádár János volt fiók üzletét, mely a Kis-hídfőnél, a Gramm-házban volt, egy új, törekvő kereskedő: Supka G. vette át és árucikkeit előnyös árak és pontos kiszolgálással ajánlja a fogyasztó közönségnek. Supka G. lapunk mai számában közölt hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Stein S. sérvkötő-, kötszer-, gummezikkék, keztü és férfi-divat áruháza Nagyvárad, fő-utca, Bazár épület. Ajánlja a raktáron levő mindennemű gummi-árúkat, uri divatcikkeket, kalapok, nyakkendők, esernyők és sétabotokat, legszebb kivitelben és jutányos árban. Készít mérték után és orvosi rendeletre is sérv- és háskötőket, nemkülönben férfi- és női keztüket. Keztü tisztítását gyorsan eszközöl.

Ritka szerencsében részesül Buziás gyógyfürdő az idén, mennyiben a császári hadgyakorlatok Buziás környékén tartatnak meg és ő Felsege főhadiszállása e kies fürdőhely lesz. A buziai fürdőigazgatóság óriási előkészületeket tesz ő Felsege és a többi uralkodó, valamint méltóságok elszállásolására, úgy hogy Buziás az idén oly szép és látogatott lesz, hogy egyetlen hazai vagy külföldi fürdő sem dicsekedhetik majd ezzel. Ezenkívül, mint értesülünk, bevezették a moorfürdőket is, miáltal teljesen egyenrangúvá vált a híres franzensbadi gyógyfürdővel.

T. olvasóink figyelmébe ajánljuk lapunk hirdetési rovatában megjelenő Asbest talpbélést, melyről a »Nemzet« a »Közegészségügy« rovatban hosszabb cikket szentel a talpmálynak és a többek közt így ír: Tudósok, orvosok és hírlapírókból álló társaságnak nevezetes talpmálynat mutatott be tegnap este Högyes dr., a ki talpmálynáról értekezést tartott. A nemzetközi higienikus kongresszuson, a melyen dr. Van der Streton (Brünnből), dr. Neumann Károly (Ingolstadt), dr. Harton H. (Koppenhaga), dr. Reger (Hannover) és dr. Dzievonszky (Páris) vettek részt, a tudós felaláló már bemutatta talpmálynát, a melyről az orvosok a legnagyobb elragadtatással nyilatkoztak. Högyes azzal vezette be értekezését, hogy hozzávetőleg 7000 ember lábát vizsgálta meg s konstatálta a cipők okozta változásokat. Konstatálta, hogy a láb a legtermészetesebben és legszabályszerűbben akkor teljesíti feladatát, ha meztelen talppal pusztá földön jár, továbbá, ha a láb helyzete vízszintes fekvésű, vagyis sík földön jár. Hosszas, fáradságos kutatás után megtalálta azt az anyagot, a mely a föld felületének helyettesítésére szolgál és a lábat egyenletes, szabályos mozgásra készíti. Ez az anyag kaucsuggal impregnált a asbestszövetből készült talpbélés. Az asbest-talpbéléssel készített lábbeli — a melyet a tudós felaláló be is mutatott — bizto-

sítja a láb szabályos működését, teljesen elmulnak a lábbántalmak (bőrkevénykedés, tyukszemképződés) vizatlanná tevén a lábbelit, védik a hideg ellen. Végül megemlítette dr. Högyes, hogy talpmálynával nem lépett volna a nyilvánosság elé, ha illetékes tényezők, kivált a hadsereg intézői nem igazolták volna a maguk szerzett tapasztalatai alapján, hogy talpmánya bámulatos módon fokozza a gyalogolási képességet és elűnteti a lábbajokat. A tudós felolvasását a nagyszámu intelligens közönség zajosan megélejezte.

Nyílt levél

a nagyváradi színészeket kritizáló urakhoz.

Tisztelt kritizáló urak!

Először is vegyék tudomásul, hogy én mind a három helyi lapoolvasom és különösen a színész- és színésznőket kritizáló sorokra szoktam nagy gondot fordítani.

De ne higgyék Önök, uraim, hogy most talán kritizáló sorokat akarom én megkritizálni. Oh nem! Én csak a minket sértő, a művészethez való értelmiségünket kicsinyítő sorokra akarok reflektálni.

Ugyanis nap mint nap olvashatjuk soraik között, hogy N. N. színész vagy színésznő nem elégitette ki a közönség igényeit, mert a karzatnak játszott.

Hát aztán mi akar ez lenni? Talán mi nem vagyunk közönség? Vagy éppen nem vagyunk műértő közönség?

Ennek a tisztázására akarok én válaszolni, mert már is oda jutottunk, hogyha egyik színész a másiknak rosszat akar kívánni, csak azt mondja: — Tapsoljon a te játékon a karzat!

Mert ha mi tapsolunk valamelyik művész vagy művésznőnek, az illető el van veszve, legalább a kritikus urak előtt.

Pedig nem úgy van ám! Mert mi, akiket a felső tízezer felszorított a karzatra, a proletárok páholyában, megtudjuk bírálni az előadásokat és ha tapsolunk valamelyik játékosnak, az megérdemli még a kritizáló urak elismerését is.

Van ám közöttünk nagyon sok olyan színházba járó, akinek finom az ízlése.

Hogy nem hazudok a kritizáló uraknak, hát bemutatok belőlük egy párt:

1. Ott van *Posztós* József, aki a szalon darabokra mondja el véleményét. Ugy meg bírálja a nagy urakat játszó színészeket, hogy még a kritizáló urak sem jobban. Azt fogják Önök kérdezni, hogy honnan vette *Posztós* Józsi erre a tudományát? Hát kérem arra is meg felelek: *Posztós* József már vagy tíz éve, hogy inas a legnagyobb uri házaknál és így hivatott egyén a salon-darabok megbíráására.

2. Hát *Pintér* Gábor semmi? Ugy érti a tragédiákat, akárcsak egy művész. Nem is esoda, hiszen ő is sokat rendezett ilyeneket az életben és ezért aztán öt évet ült Illaván a többi tragikusokkal együtt és onnan meritette éles kritikáját. Ha ő tapsol E. Kovács Gyulának, akkor biztos, hogy jól játsza a haramiát!

3. Hát az az ivókát szerető, dalos korezmahős *Gergely* Márton — most faczér — szolgaleány talán nem ért a népsziművekhez? Hiszen teljes életében betyárok közt tanyázott a falusi esárdákban és bizony nagyon jól kell játszani *Váradynak* vagy *Kassaynak*, hogy az ő ízlését kinyerjék!

Sokakat hozhatnék még fel a kritizáló uraknak, akik igazán megtudják bírálni még az operákat is, de nem teszem.

Hanem azt megjósolhatom, hogy mire a nagyváradi állandó színház felépül, akkorára meg lesz törve a »felső tízezer« hatalma és majd az uralomra lépett proletár sereg nem fog építtetni benne karzatot!

Addig is — már mig az állandó színház és a

mi uralmunk eljön — több tiszteteket kérünk a karzat izlésére nézvést!

Maradtam a kritizáló urakhoz illő tisztelettel

Paprikási János,
karzati látogató.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléje május havi füzetét kaptuk igen gazdag tartalommal. Foglalkozik azon változásokkal, melyek Francia és Németországban a merkantilizmus rovására előállottak. Rubinek Gyula válaszol benne azonkívül Eber Géza »Aratás problémája« című szakközleményére helytelenítve annak némely állításait. Balogh Elemér egy életre való tervezettel áll elő a mezei munkások biztosítását illetőleg, mely már Franciaországban jónak bizonyult. Bálint Imre közgazdasági író a gazdasági politikánk történeti múltját fejtegeti mély tudománnyal és szakszerű fejtegetésekkel. Igen jelentőségteljes és aktualis azonkívül különösen azon része, mely a szövetkezeti eszme kiterjesztését fejtegeti nem csak a tőke szerzés céljából, hanem egyedül mezőgazdasági téren, amit különben a Gróf Károlyi Sándor vezetése alatt megalakult »Hangya« is hatalmasan előmozdit. Foglalkozik végül azon nagy kereskedelmi passivitással, melyet hazánk a rossz gazdasági év folytán szenvedett. Hazánk most már határozottan import állammá lett.

— **Szerelmem.** Ujdonság került a könyvpiacra, Papp János verskötete, a Szerelmem. Szerelmes szívből fakadt dolgok ezek. Lyrikus a poeta és egyetlen egy érzés uralkodik rajta, ez is látszik meg minden dalán: a reménytelen, bus szerelmem. Egyébiránt vénája van; ezt elárulja maga a kötet, amelyik harminczkét dalt tartalmaz, s e dalok, bár mindegyikük ugyanegy dologról szól, mégis sok változatosságot és érdekes vonást tartalmaznak. Bizonyos, hogy e naiv poeta lélek egyetlen egy leányhoz intézte minden dalát, minden szerelmemről szóló bus dalát; Paulának szólnak ezek a pompás szomorú dolgok és ha Paulán kívül mást is érdekelnek valaha és valamikor, annak egyedül a hivatott poeta lesz az oka. A 80 oldalos kötetből különben mutatónak itt közölünk egyet:

Bánat.

Ha a kis csalógnány szíve fáj,
Eldanolja buját, bánatát;
S erdő, mező, fájó énekét,
Visszhangozzák, mintha értenék.

Fájdalmáról suttog a szellő,
Bánatáról minden kis virág,
Arról beszél minden falevél;
S ez a kis madárnak enyhet ad.

De ha a költőnek szíve fáj,
Nem érti e földön senki sem . . .
Mosolyog a világ bus dalán
S kaczag bánatán egy csalfa lány.

EGYESÜLETEK.

A régész-egylet közgyűlése. A biharvármegyei és nagyváradai történelmi egylet f. é. május 30-án délután 5 órakor a muzeum-épület nagytermében felolvasással egybekapcsolt közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. »Mátyás király Bécs előtt.« Koroknyai Ottó festménye. Irta és felolvassa: dr. Némethy Gyula. 3. Nagy-Várad vára. Irta: Gyalóka J. Jenő. 4. Titkári jelentés. 5. Régiségtár őri jelentés. 6. A számvizsgáló bizottság jelentése. 7. Új titkár választása. 8. Esetleges indítványok.

Az orvos egylet gyűlése. Az orvos és természettudományi egylet rendes havi közgyűlését elsején tartja a Félix-fürdőben, amelyre a következő meghívót adták ki: Meghívás. A Biharvármegyei orvos-gyógyszerészi és természettudományi-egylet folyó év június hó 1-én, délután fél 6 órakor a Félix-fürdő gyógytermében

szakulést tart, melyre a t. egyleti tagokat azon kérelem kapcsán hívom meg, hogy a szakulésen való részvételüket alulírottal tudatni sziveskedjenek. A szakulést társas vacsora követi. Tárgysorozat: 1. Grósz Menyhért dr. előadása: A tuberculosis terjedése Nagyváradon az utolsó 5 év alatt. 2. Kazay Kálmán dr. előadása: A hévízek gyógyjavalatairól. 3. Popovits György dr. előadása: Biharvármegye egészségügye az 1897-ik évben. Kelt Nagyváradon, 1898. május hó 25-én. Dr. Berkovits Miklós, egyleti titkár.

SZINHÁZ.

Allami szubvenczió a debreczeni színháznak. Perczel Dezső belügyminiszter e hó 22-dikén kelt és gróf Dégenfeld József főispánhoz intézett leiratában értesíteni kívánja Komjáthy Jánost, a debreczeni színház igazgatóját, hogy felterjesztése alapján az 1898—9-iki színi évadra operai előadások tartására 3000 frt segélyt ad. — Azonban, megjegyzi a miniszter, hogy az igazgató tartozik a segélyezéshez kötött feltételeket szigorúan megtartani. A segélyt havi 500 forintot részletekben kapja meg Komjáthy.

Robinson Cruzoé viszontagságai lesz az első gyermekelőadás ma délután, a melyben a főbb szerepeket Solti H., Turchányi O., Janovics, Pataki Béla, Rózsahegy Kálmán és Vendrey játszóak. Holnap hétfőn ugyancsak két előadás lesz és pedig délután Ingenyélők, Baróti J., Hatala Gy., Kissné Á. K., Turchányi O., Váradiné, Heltai Odry, Pataki, Rózsahegy és Vendreyvel; este Souppé kitűnő operettje Boccaccio kerül színre, amelyben Margó Z., Székely I., Lányi E., Turchányi O., Kassai, Leővei, Mezei, Nyárai és Vendrei osztoznak a szerepeken. Troubadour lesz az idény első opera előadása kedden, amelyben Székely I., Lányi E., Kassai, Mezei és Török énekelnek.

Heti műsor.

Hétfő: d. u. Ingenyélők.
este: Boccaccio.
Kedd: Troubadour.
Szerda: Az ördög mátkája 3-or.
Csütörtök: Vasgyáros.
Péntek: Varázsgyűrű 1-ör.
Szombat: Varázsgyűrű 2-or.
Vasárnap: d. u. Két árva.
este. Varázsgyűrű 3-or

SPORT.

A mai kerékpár-verseny. Ma délután fél négykor lesz megtartva a Sport-téren az első kerékpár-verseny, ami nagyon sikerültnek ígérkezik annyival is inkább mert debreczenből is többen átrándultak a versenyre. A verseny mint azt már megirtuk a Sport-tér 400 méteres pályáján lesz megtartva. Verseny-bizottság a következőképpen alakult meg: Elnök: Des Echerolles Kruspér Sándor, Czélibíró: Kunz Gusztáv. Versenybírók: Dr. Berkovits Miklós, id. Rimanóczy Kálmán, Fekete Sándor és Szántó Lajos. Indítók: Ifj. Rimanóczy Kálmán és Jüngling József. Körszámlálók és jelzők: Hollósy Jenő és May Sándor. Számrendező: Janky Antal és Sonnenfeld Adolf. Időmérők: Weingärtner Andor és Fleischacker Hugó. Orvos: Dr. Kassay Kálmán. Pályafelügyelő: Beck Nándor, Czillér Imre, Deutsch Ede, Havas Hugó, Held József, Schmutzler János. Versenytitkár: Weisz Ernő. Verseny intéző: Mezey Mihály. Intéző iroda a Sport-pavillonban. 8 órakor a Sport-pavillonban társasvacsora lesz, amit megelőző a díjak kiosztása. Verseny alatt katonazenekar fog játszani. A bueffe a tribün mögött lesz. Verseny-sorrendje a következő:

1. Megnyitó-verseny: 1000 méter (2½ kör). Elsőnek kis ezüst, második és harmadiknak bronzérem. Tét 1 kor. I. Előfutamban: 1. berezeni és hettei Bakhó Gyula (fekete-halványzöld). 1. Jüngling Gyula (vörös-fekete). 3. Körmeny Mihály (fehér-fekete). 4. Kubinyi László (fekete-zöld, fehér sapka). II. Előfutamban: 5. Demetrovics Jenő (fekete-lila). 6. Fehér Andor (zöld-piros). 7. Keszler Gyula (világoskék, sárga öv). 8. Novák Lajos (kék) A két előfutamban 2—2 versenyzője között. III. Döntő futam

1000. méter (2½ kör). A vendégek versenye után. 2. Vendégek versenye: 3000 méter (7½ kör). Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem. Tét: semmi Nevezés a bírói páholynál történvén, az indulás hirdető táblán tétetik közzé. 3. Műkerékpározás. 4. Juniorok versenye: 2000 méter (5 kör), Tiszteletdíj. Indíthat 17 éven aluli ifju. Tét: semmi 1. Löwinger Adár (fehér-schottis sapka). 2. Deutsch Béla (halvány kék, fehér sapka). 3. Györgyi Miksa. 4. Schwartz Sándor (sötét kék). 5. Főverseny 5000 mtr. (12½ kör). Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem. Tét: 2 korona. 1. Körmeny Mihály. 2. Berczelli és hettei Bakhó Gyula. 3. Ifj. Novák Lajos. 4. Fehér Andor. 5. Jüngling Gyula. 6. Kubinyi László. 7. Demetrovics Jenő. 8. Keszler Gyula. 6. Seniorok versenye: 2000 mtr. (5 kör.) Elsőnek kis ezüst, második és harmadiknak bronz-érem. — Tét: 2 korona. 1. Czillér Imre (fehér). 2. Schmutzler János (fekete). 3. Schönberg Ármín (kék). 4. Janky Antal. 5. Sichert Ede (fekete test). 7. Vegyes verseny nyílt: 3000 mtr. (7½ kör.) Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem. — Tét: 2 korona Nevezés a bírói páholynál. 8. Vigasz-verseny: 2000 mtr. (5 kör.) Elsőnek kis ezüst, második és harmadiknak bronz-érem — Tét: 1 korona. Nevezés a bírói páholynál.

Az aradi tornaverseny. Az aradon Pünkösdi napján tartandó országos tornaversenyre Rátka József főgymn. tornatanár mintegy 40 diákkal elutazott Aradra. Velük ment több főreáliskolai tanuló is. Tegnap pedig Krüger Viktor főreáliskolai tanuló utazott Aradra. Az aradi társadalom minden tényezője mindent megtett, hogy a kerületi tornaverseny sikerüljön. A városliget mellett kifogástalanul felszerelt tornapályát alakítottak Nagy Sándor és Matusik Márton tornatanárok utasítása szerint. A fogadó és elszállásoló bizottság élén Kovács Vincze tanár gondoskodott, hogy a vidékről érkező diákok tanáraikkal Arad iskolaépületeiben kényelmesen lakhassanak. A város az összes szükségletekre ezer forintot szavazott meg. Ezenkívül az élelmezési bizottság elnökénél Tedeschi Vikornál társadalmi uton is több száz forint gyűlt össze, melyből a verseny napján Arad nagy lakomát rendez a tornaversenyre egybegyűlt diákoknak és tanároknak. Sok versenyző lesz, melyeket egyesek és a sportegyesületek tűztek ki. A versenybírórság elnöke Fábrián László főispán és Blondein Gusztáv cs. és kir. vezérőrnagy. A pünkösdi látványosság iránt az aradi közönségben előre is oly nagy az érdeklődés, hogy a belépőjegyek felét már elvitték. A versenyre Aradra érkeztek a debreczeni, h.-mezővásárhelyi, kisujszállási, lugosi, mezőturi, miskolczi, nagyvárad, nagyszabasi, nyiregyházi, szarvasi, szászvárosi, szentesi, temesvári főgimnáziumokból, a nagyvárad, temesvári és verseczi főreáliskolákból és a sárospataki és temesvári állami tanítóképzőkből 648 diák és 53 tanár. Ezekon kívül a karczagi gimnáziumból jött 12 tanuló és 1 tanár, a kik nem versenyeznek. Az aradi diákokkal együtt az összes versenyzők száma 1044.

TANÜGY.

Női kereskedelmi tanfolyam Kolozsvárt.

Az intézmény fennállása óta minden évben, úgy a reánk következő 1898—99. tanévben is nyit a kolozsvári állami felsőbb leányiskola női kereskedelmi tanfolyamot. A Vallás és Közoktatásügyi ministeriumnak egyik legközelebb kiadott rendelete értelmében a tanfolyamra jelentkező növendékeket már a jövő hónapban be kell jelenteni és a tanfolyam megnyitására az engedélyt kikérni. A t. szülőket s gyámokat felkérem tehát, hogy akik a nőknek kereskedelmi foglalkozásokra előkészítő ezen cursusára be akarják iratni leánygyermeküket, f. évi június hó 15 napjáig sziveskedjenek jelentkezni személyesen, vagy levélben, alulírott intézet igazgatóságánál. A női keresk. tanfolyamba, korra való tekintett nélkül, olyan leány növendékek vétetnek fel, kik a polgári, vagy felsőbb leányiskola négy osztályát, vagy a két osztályu felső népiskolát sikeresen végezték.

Felvehetők továbbá olyan nők is, a kik felvételi vizsgálaton igazolják, hogy van kellő képzettségük a tanfolyam sikeres elvégzéséhez. A felvételi vizsgálat tárgyai: 1. Magyar nyelvtan és magyar fogalmazás. Az utóbbira nézve a mérték a polgári leányiskolában megszerzhető képesség. 2. Számtan. Teljes jártasság a négy alapműveletben, egész és törtszámokkal, a hármasszabályhoz tartozó feladatok megfejtése, láncszabály. 3. Földrajz; különösen Európa, Ázsia és Amerika földrajza. — A felvételi vizsgálatok f. évi október 1-én lesznek, a rendszeres tanítás pedig október 3-án fog megkezdődni.

A növendékek tandíja, mely a tanfolyam fentartási költségeinek fedezésére fordítatik, a jelentkezők számára képest állapítatik meg. A záróvizsgálat június hó első napjaiban szokott tartatni a kir. tanfelügyelő és a kereskedelmi miniszter kiküldött biztosának jelenlétében. A beíratásra vonatkozó mindennemű felvilágosítást szívesen megadja a kolozsvári állami felsőbb leányiskola igazgatósága.

MULATSÁG.

Az **Unió-ünnep**. Több ízben megemlékeztünk arról az ünnepiségekről, amelyek ma fognak lefolyni Kolozsvárt az unió 50 éves évfordulóján. A kolozsvári egyetem ez alkalomból vívó versenyt rendez, a mire a következő meghívót bocsájtották ki: Meghívó. A Kolozsvári F. J. Tudomány-Egyetem Ifjúsága az unió 50 éves évfordulójának megünneplése alkalmából folyó hó 29-én, pünkösd vasárnapján a torna-vívóda kertjében athletikai és vívóversenyt rendez, melyre ünnepélyesen meghívja a rendező bizottság.

A versenyek sorozata a következő:

1. Iskolai vívások bemutatása. (Részlet vehetnek a meghívott vívómesterek.) 2. Középiskolai tanulók kard, vítör, ököl- és bíróversenye. 3. Főiskolai tanulók osztályozó kard- vítörversenye. 4. Súlyemelés, súlydobás, bírbózás. (Nyílt.) 5. Akadémia bardsvívás. (Nyílt.) 6. Műkerékpározás. (Nyílt.) 7. Akadémia vítörvívás. (Nyílt.) 8. Szertornázás. (Nyílt.) 9. Versenyvívás; a) karddal. Versenyvívás b) törrel. 10. Magasugrás, távolugrás, rudugrás. A győztesek jutalmazására arany, ezüst- és bronz-érmek, továbbá oklevelek fognak kiadatni. Kezdeté délután 4 órákor. Rosz idő esetén a verseny a Torna-Vívoda nagytermében fog megtartatni. Belépti díjak a nézőközönség részére: ülőhely 1 frt, állóhely 40 kr. Ifjúsági jegy 20 kr. A rendező-bizottság nevében: Nagybudafalvi Vermes Lajos, rendező-bizottság lnök. Fabinyi Rudolf, rendező-bizottság titkár.

A versenyt Vermes Lajos fogja vezetni. A vívó versenyre többen átrándultak Váradról.

A **48-as Népkör nyári mulatsága**. A nagyváradi 48-as népkör saját könyvtára és költségeinek fedezésére 1898. évi június hó 12-én, azaz vasárnap Karger Sándor hegyaljai (Kiskut-utca) nyári mulató helyiségében zártkörű házas táncvigalmat rendez Daday József, b. b. elnök. Molnár János, b. b. pénztárnok, Gerencsér József, b. b. jegyző. Belépti-jegyek ára: Személyjegy 1 frt, Családjegy 2 frt. Kezdeté este 7 órákor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Jegyek a meghívó előmutatása mellett előre válthatók: Beczkay Lajos, Déry János, Diósy Ferencz és Pauker Dániel urak kereskedésében és a 48-as kör helyiségében. A meghívó másra át nem ruházható. Kedvezőtlen idő esetén fedett helyiség van, ennél fogva a mulatság a jelzett időben határozottan meg fog tartatni.

A **mükedvelők táncestetélye**. A nagyváradi iparos-ifjúság önképzőköre Pünkösd hétfőjén szűkebb körű táncestetélyt rendez a legutóbb oly jól sikerült mükedvelői előadás nő-szereplői tiszteletére. A mulatság Karger Sándor jó hírű nyári mulatójában lesz megtartva.

A **»Réti Népkör«** majálisa. A »Réti Népkör« június hó 12-én nyári mulatságot rendez saját helyiségében. A mulatságot teke-verseay-nyel s táncszal összekötve tartják meg.

A **vasuti altisztek majálisa**. Mához egy hétre a vasuti altisztek a Wöber szállodában nyári mulatságot rendeznek, amire most bo-

csájtották ki a meghívókat. A majális este 6 órákor kezdődik, a melyen csakis a meghívottak vehetnek részt. A meghívó, amit tegnap expedáltak így hangzik:

Van szerencsénk t. czimet és b. családját az 1898. évi június hó 4-én a »Wöber« szálloda díszes kerthelyiségében tartandó zártkörű Vasuti altiszti majálisra tisztelettel meghívni. Rendező bizottság tagjai Drágos József, Mihók János pénztárnokok, Rózsay József, Balogh István ellenőrök. Táncrendező bizottság; Kulesár Sándor elnök Kondrovics Zsigmond alelnök. Berkesy István, ifj. Balogh Károly, Bálint Dénes, Bumbera István, Bezlánovits Nándor, ifj. Drágos József, Dobis Sándor, Eperjesy Károly, Farkas József, Flórer József, Fodor Lajos, Farkas Árpád, Feldman Ferencz, György Jakab Mihály, Hercmi Kálmán, Herczeg Lajos, Iványi Imre, Komároy, József, Koczó Gyula, Kecskeméthy Béla, Kecskeméthy, László, Kasián Árpád, Kisbiró István, Kozma Lajos, Keneczkzy Bertalan, Máthé József, Magyar Jenő ifj. Papp Sándor, Sreiner Gusztáv, Szabados István, Szévald Jakab, ifj. Szévald Jakab, Tóth Sándor, Ujvárosy Gábor, Zagyva Imre, Zerényi Károly. Kezdeté délután 6 órákor. Belépti díj: Személyjegy 60 kr. Családjegy 3 személyre 1.50 kr. Izletes ételek és italokról pontos kiszolgálásról gondoskodva van. Ezen meghívó másra át nem ruházható. A mulatságon egyik helybeli elsőrendű cigány zenekar fog játszani.

Igazságszolgáltatás.

A **Lepsényi ügy a törvényszéknél** A rendőrség tudvalevőleg áttette Olay Lajos és Pichler Győző orsz. képviselők ügyét a királyi ügyészséghez. Maga Lepsényi képviselő ez ideig nem tett ugyan feljelentést az ügyészségnél, de dr. Böhm Alajos kir. alügyész azért a legközelebbi napokban tesz indítványt a továbbiakra nézve a törvényszék vádtanácsának.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: *Urban Adolf.*

1405. Grósz Henrik vétke bukás — részben megváltoztatva.
1411. Veigert Mihály testi és becsület sértés — visszaautasítva.
1470. Borgulya Márton testi épség elleni kh. — visszaautasítva.
1558. Latorius János lopás — helybenhagyva.
1786. Mihalóczi Dezső lopás — részben megváltoztatva.
1445. Stefanucz Dimitrie rágalmazás — részben megváltoztatva.
1446. Reszt Ede magán lak sértés — helybenhagyva.
1448. Hevesi János közcsend elleni kh. — helybenhagyva.
1504. Mangó Tótyer újra felvétel — helybenhagyva.
1641. N. Boruzs Mihály testi sértés — részben megváltoztatva.

Előadó: *Molnár Géza.*

1489. Erdély Mihály neje lopás orgazdaság — részben megváltoztatva.
1552. Antal Lajosné lopás — helybenhagyva.
1754. Szilágyi Imre sikkasztás — helybenhagyva.
1557. Kelemen Lajos szándékos emberölés — részben megváltoztatva.
1592. Égető János rablás stb. — megváltoztatva.
1593. Rácz Farkas József testi sértés — részben megváltoztatva.
1605 Szabó Imre idegen ingó vagyon rong. — részben megváltoztatva.
1830. Ujfalusi Sándor halált ok. testi sértés — részben megváltoztatva.

Előadó: *Pojnár Dénes.*

1314. Gulyás Péter közcsend elleni kh. — részben megváltoztatva.
1316. Özv. Göre Istvánné testi sértés — helybenhagyva.

1334. Petrier Pável lopás — megváltoztatva.
1378. Varró Bálint lopás orgazdaság — részben megváltoztatva.
1479. Balogh István testi sértés — föloldva.
1427. Sopsz Gyeraszin lopás — megváltoztatva.
1449. Kruczán Julicze rágalmazás — részben megváltoztatva.
1450. Batrin Nikolae rágalmazás — részben megváltoztatva.
1477. Eliás Józsefné testi sértés — helybenhagyva.
1542. Décsi József lopás — rendelet.
1543. Róth Márton lopás — helybenhagyva.
1544. Piszka György lopás — részben megváltoztatva.
1590. Mülek Márton lopás helybenhagyva.
1612. Szerák Márk testi sértés — föloldva.
1613. Borle Tománé testi sértés — részben föloldva.

REGÉNY-CSARNOK.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: *Tátraházi R. P.*

— Még álmodni sem merem volna, hogy itt Karlsbadban oly kellemes meglepetésben részesüljek és igazán sajnálom, hogy ez csak most történt — szólt melegen Waldheim.

— Nos hát én még csak pár napig vagyok itt, azaz jobban mondva mink, mert a feleségem is a karlsbadi kúrát használja, nagyon örülök, hogy neki is azt rendelte az orvosunk: mert aki egyszer hozzászokott a családi élethez, ez aztán nehezen tudja nélkülözni még ha rövid időre is.

— Valószínűleg a birtokain tartózkodnak mindig?

— Csak ne olyan magasan, kedves barátom! A nagy Petersdorffi birtokokat elverte annak idején a nagyatyja. Egy nagyon szerény kis birtok, melyen még tisztességes lakás sincsen, az az egyedüli, ami reánk maradt. Azért is addig szolgáltam, míg feleségem megunta a garnisonéletet; később aztán megtelepedtünk egy kis sziléziai városban, persze birtokunk továbbra is bérben maradt. Most azonban nem régen örököitünk egy nagyon szép birtokot Austriában — csinos kastély — meglehetősen vadászhat — és a közelben egy benzés intézet. Oda majd egy pár fiut be lehet adni nevelés végett. Oda akarunk most költözni.

— Hisz akkor földiek leszünk — jegyzé meg Waldheim — hol fekszik birtoka?

— Stajerországban! De ne gondoljon ám mindjárt holmi kis királyságra. Mindazonáltal valóságos Isten áldása volt az örökség — öt fiuval, kik közül a legidősebbik hadnagy, a második annak készül — a többi még nincsen felnevelve.

— El lehet képzelni — szólt Waldheim — de hát éppen az imént tetszett említeni, hogy a báróné is itt van. Szabad lesz, neki tiszteletemet tennem?

— Bizonyosan a »régii réten« laknak?

— Oh oly nagyon nem uraskodunk — nevetett a báró — és azzal megnevezte lakását egy meglehetősen esős városrészben. — A régi réten — manapság csak milliomosok lakhatnak. Hát Ön hol lakik?

A fehér szarvashoz. — Régi réten, — válaszolt Waldheim bizonyos elégtelleg. — Ez az egyedüli hely, ahol az ember érezheti a világfürdő kellemesét és ahol a legtisztességesebb szomszédokra akadhat.

A báró erre egy kissé gúnyosan nézett reá:

— Gondolja? — én részemről nagyon pontosan szőjjel választom a pénz és a tisztesség fogalmait. Különbösen rendkívül örvendünk majd feleségemmel együtt, ha szerény hajlékunkban lesz szerencsénk.

Eközben ismerősök csatlakoztak hozzájuk, általános kérdésekről, majd a nap eseményeiről kezdtek beszélgetni, de a bárónak tapasztalnia kellett, hogy az ő rokona milyen szép és sok oldalú ismeretekkel rendelkezik. A társalgás annyira lebilincselte az öregot, hogy már jó késő volt, midőn indult hazafelé.

Okos fej az a Waldheim! — mondogatta ma-

gában a báró, az igaz nem elég ügyes, nem mindig elég tapintatos és figyelmes, de jó tárgyaló, okos ember. Mit szól majd hozzá Augusztá, a feleségem? Nagy lelkesedéssel nem igen fogja fogadni, az tény, de hát ezen majd túlteszti magát. Az nagyon dicséretre méltó nála, hogy saját erejéből annyira vitte.

Valamikor még segíthet a fiunkon és ez talán a bárónénál is jobb színben fogja feltüntetni.

II. FEJEZET.

A ki Petersdorff bárónét megfigyelte a mint a reggeliasztal mellett karosszékében hátradülvé ült, azt hitte volna, hogy a megtestesült angyal, az igazi leereszkedés, aki mindenbe belenyugszik. Ez azonban csak első pillanatra látszott, nem sok emberismeret kellett ahhoz, hogy fel ne ismerjük benne az akaratos, szélszélyes nőt. Valóságos elkényeztetett vén gyermek, kiben az elvirágzott szépség szélszélyei versenyeznek a képzelődő beteg bogaraival.

A szoba legkényelmesebb, de egyszersmind legszebb helyét foglalta el, az egyedüli helyet, a honnan szép kilátás nyílt a kertre, mely két oldalról zárta körül a házat; — előtte rózsacsokor illatozott; — könyvek és újságok közvetlen közelébe voltak helyezve.

Leánya az asztal körül szorgoskodott, elkészítette a theát, rendezte a reggelit.

Daczára annak, hogy mindent úgy intézett, hogy anyja meg legyen elégedve, az mégis talált mindig valami kifogásolni valót.

— Ül le már ide Irén, ne járkálj már annyit, nem elég, hogy éjjel nem tudtam aludni, legalább nappal kíméld az idegeimet.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Stefánia és leánya utazása.

Bécs, május 28. (Saját tud. táv.)
Özvegy trónörökösne leányával ma reggel Velenczéből ide érkezett.

Lipót főherczeg halála.

Bécs, május 28. (Saját tud. távirata)
Ma reggel óta tolong a nagy közönség az udvari kápolnába, hogy megtekintse Lipót főherczeg rávatalát. Az 53-ik gyalogezred küldöttsége, a melynek Lipót főherczeg tulajdonosa volt, koszorut helyezett a koporsóra.

Bécs, máj. 28. (Saját tud. távirata.)
Frigyes Henrik porosz herczeg ma reggel ideérkezett, hogy Lipót főherczeg temetésén a német császárt helyettesítse. Fogadására megjelentek a pályaudvaron Ferencz Ferdinánd főherczeg, a hatóságok fejei és egy disz-század. A zenekar a »Heil Dir im Srieges Kranz«-ot játszotta. A herczeg és a főherczeg a Hofburgba hajtottak. Délelőtt ő Felsege ide érkezett Schönbrunból és a herczeget fogadta, majd visszaadta a látogatást.

A háboru.

Budapest, május 28. (Saját tud. táv.)
Madridból sürgönyzik: Cervera tenger-nagy hajórajja még mindig Santiago de Cubában van. Sampson hajóhadának zöme körüljárja a kikötőt, míg Schley hajórajja a yukatani csatornát őrzi. Az amerikai hajók eltávoztak Cienfuegosból; négy hajó Havanna előtt maradt. Körülbelül 30 amerikai hajó tegnap Cardenassal szemben volt. A Cervera hajórajához tartozó »Terror« torpedó-zuzó hajó Lan-Juan de Puerto Rikonál a kikötő előtt horgonyzó négy amerikai hajót pillantott meg, mire megváltoztatta utiirányát.

Budapest, május 28. (Saj. tud. táv.)
New-Yorkból távirják: Az »Amrum« német gőzhajót, a melyet a vámhivatalok visszatartottak, megint szabadon bocsátották, miután a kapitány és a tulajdonos eskü alatt azt vallották, hogy a hajón lévő szemet Veracrugba viszik a mexikói vasut számára.

A mint Havannából jelentik, Blauco tábornagy ellene szegült azzal, hogy a francia trans-atlanti társaság szénnel megrakodott »Lafayette« hajója utra keljen, mert a szén a spanyol hajókra nézve szükségleti cikket képez.

KÖZGAZDASÁG.

Egyről-másról.

Hogy áll a termés? Szabolcsi munkásviszonyok. Kiszagdák tanulmányi kirándulása Mező-hegyesre.

A földművelésügyi miniszter által kiadott mezőgazdasági jelentések csupa fényes eredményeket jósolnak a termést illetőleg. Általában közepes termés várható, néhol meg határozottan jó. Biharmegyében különösen a rozstermés igen jó, embermagasságnyi magas és igen korai fejlődésű, virágzásban van. Ez a kedvező termésviszony pedig meg van nem csak a jó termőhelyeken, hanem a legmostohább agyagos földeken is. Ugyanez mondható a tengeriről is, melynek különösen a mult napi eső sokat használt, ez az eső azonban még kevés. Szóval — ha természeti csapások nem látogatnak meg bennünket, termésgazdaság terén nagy javulás várható.

*

Többször volt alkalmunk közvetlen szemléletből megemlékezni a Szabolcsi munkásviszonyokról. Ismertettük azt az erőszak szülte elkeseredést, mely a Szabolcsi munkás nép közt lábra kapott, mely aztán csak önön magának ártott. A munkaadók ugyanis megunva a sok eredménytelen huza-vonát — kénytelenek voltak a felső vidékeken keresni aratókat s így a f. évi aratási szezonban tótok és rusznjakok fognak aratni Szabolcs homokos síkjain. Az ottani munkásnép is észre vette most már keserű csalódását, hogy t. i. nem tudta kiereszkedni követeléseit és hogy ennek folytán munka nélkül marad s most már egyre-másra vállalkoznának, de nincs mire — — —! Igen nagy emiatt az elkeseredés és az idegen munkások megérkezésekor véres kitöréstől tartanak. A hatóságok pedig ennek megállítására a legmesszebb menő intézkedéseket megteszik, úgy intézkedni fognak, hogy minden egyes munkás csoport megérkezésekor fegyveres erő ügyeljen fel a rendre és biztonságra.

Lesz e elég fegyveres erő?!

*

A biharmegyei gazdasági egyesület most már végleg megállapította a tanulmányi kirándulások tervezetét; az első kirándulás június hó 17, 18, 19, a második pedig június 24, 25, 26-án lesz megtartva. Ezen két tanulmányi kirándulásra az egyesület elnöksége községenként megállapította, hogy melyik községből hányan és melyik kiránduláson vesznek részt, a miről az illetékes községi előljáróságok értesítve lettek.

Az első kirándulás az alábbi községek-ből jelentkezett kiszagdák vesznek részt:

Asszonyvásár, Kakad, Mező-Keresztes, Furta, Pocsaj, Érolasi, Tötös, B.-Félegyháza, Diószeg, Péterszeg, N.-Rábé, Eszter, H.-K.-Pályi, Székelyhid, Pap-Tamási, Sz.-András, B.-Böszörmény, K.-Jenő, Micske, Szöli, H.-Hodos, Bogoszló, Bojt.

A második kirándulás a következő községek-ből vesznek részt a jelentkezett kiszagdák: Árpád, Gyapju, Bikács, Nyárszeg, Magyar-Homorog, Zsádány, Sarkad, Szalonta, H.-Bagos, Konyár, Vértes, Derecske, Komádi, Ugra, Bihar, Püspöki, Nagy-Bajom, Nagy-Szántó, Darvas, Mező-Sas, Nagy-Kereki.

Mezei munkások kedvezményes szállítása. Egy korábban kibocsátott miniszteri rendelet szerint a mezei és szőlőmunkásokat, ha legalább tizen egy csoportban utaznak, az államvasutak a III. kocsiosztályban féláron szállítják. A földművelési miniszter most egy rendelettel ezen kedvezményt oda módosítja, miszerint a kedvezményt csak azok a munkások vehetik igénybe, akik a munkás igazolványokat előmutatják.

Pályázat a szőlő és borgazdasági tanfolyamra. A földművelésügyi miniszter pályázatot hirdet a budapesti szőlő és borgazdasági tanfolyamra. A tanfolyam célja az, hogy az arra felvett hallgatók a szőlőművelésben és borkezelésben elméleti s gyakorlati alapon oly mértékben képeztesse ki, hogy a tanfolyamnak sikeres befejeztével e szakmában való alkalmazásra, akár uradalmak, nagyobb birtokok vagy társulatok s intézetek ahol alapított nagyobb kiterjedésű szőlők és szőlőtelepek, valamint borpinczét, önnálló kezelésére képesítve legyenek. A tanfolyamra olyanokat vesznek fel, akik vagy gazdasági akadémiát, vagy gazdasági tanintézetet végeztek, s épek. A tanfolyamon tandíj nincs sőt a szegény sorsuak 600 frt ösztöndíjat kapnak. A felvételi folyamodványokat augusztus 1-ig kell benyújtani a magyarvári gazdasági akadémiához.

Börze tudósítások Margittán. Margitta község, egy nagy vidék központja s kereskedelme, ipara folyton gyarapodik, még a mostani pangó viszonyok között is. Nemrégén egyik kamarai kültag előterjesztésére a nagyvári kereskedelmi és iparkamara felterjesztéssel élt a kereskedelmi miniszterhez, a melyben kérte, hogy a budapesti áru- és érték-tőzsde napi árfolyamai táviratilag a margittai postahivatallal közöltessenek. A kereskedelmi miniszter értesítette a kamarát és egyidejűleg utasította a nagyvári posta és távirat-igazgatóságot, miszerint a budapesti áru- és érték-tőzsde árfolyamát a margittai posta-távirat hivatallal naponként és egész terjedelmében közölje. A posta hivatal köteles az értesítést feltűnő helyen kifüggeszteni.

Minő szabályok legyenek irányadók a takarmányrépa termelésénél.

Ama gazdaságok, melyeknek állattartása jórészt az istállózásra van alapítva, alig nélkülözhetik a takarmány répát, melynek jelentőségét már a legrégebb időben is elismerték; s ha figyelemmel kísérrők azon eljárásokat, melyeket az egyes gazdaságokban a takarmányrépa termelés terén követnek, azon meggyőződésre juthatnánk, hogy bizony sok helyütt még a legelemibb követelményeknek sem tesznek e tekintetben eleget. Nem vélünk ez okból felesleges munkát végezni akkor, midőn a takarmányrépa termelésére vonatkozó szabályokat a következőkben ismertettjük:

A répa termelés sikerének egyik főtenyezője: a talaj minősége, illetve annak a vetés alá való helyes előkészítése. Középköttséggű, mélyrétegű, humuszdus vályogtalaj az, mely a legjobb termést szolgáltatja; egyéb talajokon is termelhető ugyan, de sem mennyiség, sem minőség tekintetében nem számíthatunk oly jó eredményre, mint a jelzett talajon. A vetésforgóban rendszerint kalászos, vagy esetleg zöld takarmány után következvén, a talaj előkészítése a következőkben fog állani. A kalászos, vagy a zöld takarmány letakarítása után a tarlót azonnal sekélyen feltörjük a gyommagvak gyorsabb kikelesztésére. Ezután az ősz folyamán még egy esetleg két szántást adunk, a szerint, a mint a trágyázást melldőzendőnek, illetve keresztülvitendőnek tartjuk. Ha istállótrágyát nem használunk, akkor november hó elején adunk egy mély szántást 20—25 cm. mélységre; ha pedig trágyázunk, akkor a trágya kihordása után azt október hó elején középmélyen alászántjuk; vagy pedig a trágyát az őszi mély szántás után hordjuk ki, s azt azonnal elteregette tavaszig érintetlenül hagyva, kora tavasszal szántjuk alá közép mélyen. Tavasszal, ha a trágya még az ősz folyamán kebeleztetett be, elegendőnek bizonyul középköttséggű talajon egy extripator, kötöl-

tebb talajon pedig egy grubbernek alkalmazása, melyek a porhanyítást tökéletesen végezvén, a talajt még egy fogasolás és hengerezéssel vetésre alkalmassá teszik. Ugyancsak a tavaszi munkálatokhoz sorozhatjuk a műtrágyák elszórását is, melyek egy némelyike a takarmányrépa termelésnél sikerrel használható. Így pl. a chilisalétronnak fejtrágyázként való alkalmazása a kikelt vetésre kat. holdanként 35—45 kg. mennyiségben a répa fejlődését nagyon előmozdítja, a mi különösen ott, hol a földi bolha pusztításának van a répa kitéve, nem megvetendő körülmény, mert a bolha megjelenése idejére a répa már oly erős, hogy abban nagy kárt ez esetben nem tehet.

Szuperfoszfátot kat. holdanként 120—140 kg. mennyiségben a vetés előtt elszórva s aláboronálva, vagy alászántva szintén előnyösen használhatunk.

A vetés ideje március végére, április hó elejére esik, a korai előnyösebb a későbbi. A vetésnél figyelemmel kell lenni 1. a mag minőségére, 2. a vetés módjára. A mag minőségét illetőleg megjegyzendő, hogy csakis oly magot használjunk fel, melynél 100 maggolyból 14 nap alatt legalább is 165 csira fejlődik.

Egy-két év óta a magkereskedők egy némelyike impregnált répamagot hoz forgalomba. Több gazdaságban tetek már kísérletet ily impregnált maggal kedvező eredménnyel. Az impregnálásnak, mely vizgőz, kénsav és klorogáz segítségével történik, tulajdonképeni célja az, hogy a répa különböző betegségeit okozó gombacsirák, mikrogenizmusok tönkre tétessenek s hogy a mag csiraképessége előmozdítassék.

A vetés módjánál s sor és növénytavolság helyes megállapítására kell szült fektetni. Miután a hengeralku répa pl. az eckendorfi, vauriak sárga mammoth stb. inkább hosszirányban növekedik, a gömbölyű és kerek alakú pedig, mint pl. oberndorfi, lentowitzi, olajbogyó stb. inkább szélességi irányban, az előbbieket keskenyebb, az utóbbiakat szélesebb sortávokra kell vetnünk. 35—60 cm. a két szélsőséges határ.

A vetés után körülbelül két hétre következik a répa sarabolása, mely legcélszerűbben a Planet-féle répasarabolósóval történhetik. Ezen kézi eszközzel egy gyermekleány naponként 1—1.5 holdat képes elvégezni. A kezelése ezen eszköznek igen egyszerű; minden második sorközbe lesz egy napszámos ez eszközzel beállítva, ki a gépet előretolja, majd újból visszarántja a végét, hogy a saraboló késre ragat földet és gyomot arról lerázza.

A sarabolást követi az alsókapálás egyidejűleg az egyezéssel, akkor, ha a répanak már 3—4 levele van; az egyezés távolságára ismét a répa alakja az irányadó. Egyezéskor ne csak a répa leveleit tépessük le, hanem tényleg gyökerestül együtt vétessük ki a répat úgy, hogy egy fészekben csak egy maradjon. Az egyezést elvégezve 10—14 napig mi dolgunk sem akad a répatáblán; ez idő elteltével azonban újból a kapát alkalmazzuk és pedig annyiszor, a hány-szor a talaj kergesedése, vagy elgyomosodása megkívánja.

A kiszedés ideje körülbelül október hó elején veszi kezdetét. Irányadó a kiszedésre az alsó levelek fonnyadása, a homloklevelek elszáradása, s a felsőlevelek sárgulása. A kiszedés leghelyesebben kétágu segélyével történik. A kiszedett répa leveleitől, a reátapadt földrészekről megtisztítandó, s kupacsokba rakva, amennyiben beszállítatása azonnal nem fogatosítható, éjjelre levéllel betakarandó a fagy általi károsítás kikerülése céljából.

Ha a hordás megkezdett, a répa prizmákba lesz összerakva, melyek szélessége 2—3 méter, hossza pedig az elrakandó termény mennyiségéhez képest változó. A prizmába rakott répa, mintegy 70—80 cm. földréteggel fedendő.

Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Az időjárás a hét első felében tartósan száraz és meleg volt, később zivatarok alakjában gyakrabbi esapadék is fordult elő és gyenge

légáramlatok mellett a hőmérséklet is csökkent. A vetések állása általában véve kielégítő. A legutóbbi napokban kiadott hivatalos jelentés a valószínű terméshozamot búzánál átlag 7 mm., rozsnál 6 mm., árpánál 7 mm. teszi katasztrális holdanként és az országos átlagot az összes cikkeknek közepre becsüli. Az ország egyes vidékeiről a rozsa terjedését jelentik, de továbbra is kedvező időjárás esetén, valamint a vetések kifejltségénél fogva nem hisszük, hogy az által említésre méltó kár okoztassék. A vízállás alig változott. A külföldön ugyancsak kedvező időjárás van és Németország valamint Déloroszországban eddig jó és közepes termés eredményt várnak.

A mi a külföldi piacok üzletmenetét illeti, a legutóbbi hét irányzata alig változott. A hangulat nagyjából csendes, a fogyasztás csak nehézkösen vesz részt az üzletben és az árak kevésbé változtak. Amerikában a kereslet csökkenése a látható készletek tetemes gyarapodását okozta, minélfogva az árak a hét kezdetével erősebben csökkentek, utóbb a hausse újabb vételei a hangulatot megszilárdították ugyan, egyenlegként az árak mindazonáltal ca. 10 c. vesztek. A continentalis piacokon az abbeli aggodalom, hogy az új termésig elegendő készletek nem lesznek, megszűnt és az Európa felé uszó gabona mennyisége, ugymint az argentinai elszállítások folytonos növekedése biztosítja a Continens szükségletét. Ennek hatása alatt a spekuláció és a fogyasztás egyaránt tartózkodó és az árak inkább lefelé gravitálóak. Angliában a forgalom korlátolt és az irányzat lanya maradt. A francia piacokon is gyenge üzlet volt, alig változott árak mellett. Németországban kezdetben jó vételkedv mutatkozott, utóbb azonban a mérsékelt forgalom mellett az üzlet szintén elcsendesült. A többi continentalis piacokon a kereslet állandóan gyenge és az irányzat bágyadt.

Gabonatőzsde.

Készaru búzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

Budapest, márcz. 28.

Buza őszre	10.10
Buza tavaszra	12.64
Tengeri	5.32
Rozs őszre	7.60
Zab őszre	5.75

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, márcz. 28.

Déli vasut	78.—
Rimamurányi	253.3/4
Magyar jelzalog	255.—
Magyar leszámítoló	63.—
Iparbank	107.—
Budapest közuti	394.3/4
Kereskedelmi bank	104.3/4
Salgótarjáni	626.—
Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	272.1/2

Bécs márcz 28

Az irányzat szilárd	
Osztr. hitel	360.—
Magyar hitel	398.1/4
Allamvasut	361.1/2
Birodalmi márka	58.90

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898 márcz 28-án.

Magyar aranyárúradék 4%	121.—
Magyar koronajárúradék	99.—
Magyar vasut kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyar vasut kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.25
Magyar vasut vasut állami részvény 1874-75	120.—
Magyar állami vasut részvény 4%	97.50
Halmérségi vasut részvény	100.75
Forrási-vasut részvény	97.75
Magyar vasut részvény-kölcsön	157.50
Lisztasza részvény	139.25
Osztrák vasut részvény	101.75
Osztrák vasut részvény	101.75
Osztrák vasut részvény	121.—
Osztrák vasut részvény	101.75
1860. Osztrák államsorsjegyek	142.50
Osztrák magyar bank részvény	910.—
Magyar hitelszövetkezet részvény	395.75
Osztrák hitelintézet részvény	359.60
Fé is vészt	345.—
20 márkás arany	9.54
Német birodalmi márka	58.80
London viste	120.50
Páris viste	47.60

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Kvadbérllet 24. szám. Kishérllet 23. szám
Páros. Páratlan.

Ma vasárnap, 1898. május 29-én
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután 4 órakor, fél helyárrakkal:

Robinson.

Regényes színmű 5 felvonásban.

Este 7 órakor, rendes helyárrakkal:
Harmadszor:

Kukta kisasszony.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta: Márkus József.

Személyek:

Krisztoforó, főszakács az Angol királynőben	Vendrey F.
Liána, felesége	Margó Zelma.
Liza grófnő	Perényi Margit.
Miss O'Nevl, a társalkodónője	Váradyné.
Arzén gróf	Kassai K.
Vuk Leobald, nyugalmazott őrnagy	Nyárai Antal.
Piki gróf	Turchányi Olga.
Didicsev grófnő	Solti Helén.

Helyárrak mint rendszeren.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, hétfőn, 1898. május 30-án:

Délután 4 órakor, fél helyárrakkal:

Ingyenélők.

Népszínmű 3 felvonásban. Irta: Vidor Pál.

Este 7 órakor, rendes helyárrakkal:
bérletfolyamban.

Boccacció.

Operette 3 felvonásban.

Dr. VUCSKICS GYULA.

BIHARI S.
vizvezeték berendező és épület bádogos.
N-Teleki-utcza 423.
Elvállal teljes fürdő-berendezéseket, épület-bádogos munkát, csatornázási és electrotechnikai berendezéseket.
Valamint javításokat is jutányosan eszközöl.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.
Ezen hírneves házi készítésű ellenőrzött az idő megpróbáltatásnak, mert már több mint 27 év óta megbízható, fejlett, tomcsillapító bedörzsölőként alkalmazták kőzvényenél, uszúnál, tagzsárgatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésre is mindig gyótrásként rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyótrásként Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi szer, melynek egy ház/ártsában sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 lit. üvegekben árban májdnem minden gyógyszertárban készíthető van. Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatosan legyünk, mert több kisbottortól utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosítani magát, az minden egyes üveget "Horgony" vevő- és Richter cégjegyzékével meg kell nézni, mert valótlan utasítás vissza. RICHTER F. AD. és társa, ca. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

Vizgyógyintézet megnyitás.

Helybeli fürdő-szállodám Körös-parti részében a legnagyobb **kényelemmel** el látott

vizgyógyintézetet

rendeztem be és azt **dr. Fisch Áron** orvos ur vezetése mellett f. évi **junius hó 1-én** megnyitom.

Kiváló tisztelettel

Rimanóczy Kálmán.

Jelzálogkölcset

filoxera által elpusztított szőlők ujonai befásítására 5 $\frac{3}{4}$ %, termő szőlőkre 5%, városi és nagyközségbeli házakra 5 és 6%-ra.

Földbirtokra:

65 évi törlesztésre	4 $\frac{3}{4}$ %,
63 $\frac{1}{2}$ " " " "	4 $\frac{1}{4}$ %,
50 évi törlesztésre	5%,
30—40 évi törlesztésre	6%,
20—30 évi törlesztésre	7% mellett

ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kr. válsz bélyeg ellenében

Horváth Ede,
Pilis-Csabán.

7—12

Nincs többé lábfájás

sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem íggyos láb, sem lábégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét **dr. Högyes-féle az egész világon szabadalmazott Asbest talpbélissel** látja el. Párja egyszerű 60 kr. kettős vastagságu 1 frt 20 kr. Az Asbest talpbélét kitünőséget legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások ingyen. Vizonteladókknak megfelelő árengedmény.

Általános Asbetáru gyár betét-társaság. Budapest, VI., Sziv-u. 18.

A leghatásosabb **HÁZISZER**, mely az emésztést szabályozza, rendes vérkeringést eredményez, a vérnek beteges alkatrészeit eltávolítja (az egészség fentartásának első feltétele) egy leggyorsabban eltávolít minden gyomorbajt u. m.: étvágytalanság, savanyu felbőfögés, felfuvódás, hányás, has s gyomorfájás, gyomorgörcs, gyomortulterhelés, elnyálkásodás, aranyér, nőibajok s bélbajokat

Mindennemű gyuladás seb és daganat ellen több ezer köszönőirat által biztos hatásnak elismert szer: Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedésnél és emlőkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyedésnél, pokolvárnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsirosodásnál stb. Minden gyuladás, daganat keményedés a leg-rövidebb idő alatt meggyógyítatik; ha azonban genyedés áll be, akkor a daganat legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyítatik.

Dr. Rosa életbalzsama

PRÁGAI HÁZIKENŐCS

— Fragner B. gyógytárából, Prága 203—III. —

E szer felfrissíti, gyorsítja az emésztés tevékenységét, egészséges tisztá vért ad s mint ilyen biztos elterjedt s elismert népszerű háziszser.

Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.

A gyógyulás fájdalommentes a kenőcs hűsítő hatással van

Egy adag 25 kr és 35 kr. Postával 6 krral több.

ÓVÁS! Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kérjük s jól vigyázzunk a csomagolásra, melyeken a jobbról s balról lerajzolt védjegyeket megfigyeljük. Mert csak az a valódi *Rosa-féle balzsam* a melyen a gömbölyű védjegy s az a valódi *prágai házikenőcs*, a melyen a háromszögletű védjegy feltalálható.

A ki engem bármiféle hamisításra rávezet, díjazásban részesül.

— Sok ezer köszönőlevél meglekinthető. —

Raktár Budapest: Török J., Egger A. gyógyszerészeknél; Thallmajer és Seitz, Kochmeister utódainál és **Hering Sándornál Nagyváradon.**

A készítő főraktára: **FRAGNER B.** gyógyszerertárában a Fekete Sashoz Prága, Ecese der Ppornergasse Nr. 203.

Minden megrendelés postafordulattal megküldetik.

SUPKA G.

FÜSZERKERESKEDÉS a (Szent-Jánoshoz.)
NAGYVÁRAD, Bémer-tér, Gramm-ház.

A nagyérdemű közönség szives figyelmébe!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy a helybeli piaczon (Bémer-tér) előbb *Kádár János* fiók üzlet (Kis-hidfő Gramm-ház) helyiségében *fűszer* üzletet rendeztem be s azt *törvénytörvényesen* bejegyezve *SUPKA G.* saját nevem alatt fogom vezetni.

Midőn ezen körülményről a nagyérdemű vevőközönséget tisztelettel értesitem, bátorkodom megemlíteni, hogy minden törekvésemet arra öszpontosítom, miszerint *friss* és *jó árucikkeimmel*, *előnyös* árakkal és *pontos* kiszolgálással nagybecsült bizalmukat mihamarabb kiérdemelni szerencsés lehessenek.

Kiváló tisztelettel

SUPKA G.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására juttatni, miszerint

A SZENT-LÁSZLÓ (PÜSPÖK) GYÓGYFÜRDŐ,

mely 33 R^o kénes hévforrásokkal és Artézi-kúttal bir, eddigi fürdő-árait tetemesen leszállítottam, m. p.:

„László-fürdő” 24 órára . . . 25 krajczár.
 „Erzsébet-fürdő” 24 órára . . . 35 krajczár.

továbbá a Közuti-vasuton váltott oda- és vissza-utazásra szóló II. osztályu vasuti jegy egy az „István” fürdőre vagy a kádfürdőre szóló fürdő-jegygyel, fürdő-ruhával együtt 1 frt.

Midőn még a n. é. közönség tudomására hozom, hogy a Püspök gyógyfürdő teljesen a mai kor kívánalmainak megfelelőleg, úgy a női, mint a férfi osztálynál ujonnan berendezett

massirozó kabinokkal van berendezve,

sétaterekkel, tekepályával, Lawn-Tennys-sel van ellátva. Naponta **KISS RÉLA** debreczeni első rangju **ezigány-zenekar**a szórakoztatja a t. közönséget.

Ételekről, valamint tisztán kezelt **italokról,** ugyszintén a legpontosabb és legszolidabb kiszolgálásról szintén gondoskodtam.

A n. é. közönség szives látogatását kérve, maradtam

teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor, fürdő-bérlő.